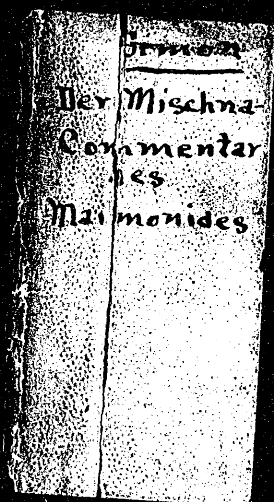

Der Mischna-
Commentar
des
Maimonides

Der Mischna-Commentar des Maimonides zum Tractat Mo'ed katan und zum Tractat Sabbath V, VI, VII.

Nach den Handschriften zu Berlin, Budapest und London zum ersten Male im arabischen Urtext nebst verbesserter hebräischer Uebersetzung herausgegeben.

Inaugural-Dissertation

zur

Erlangung der Doktorwürde

der

hohen philosophischen Fakultät

der

Grossh. Bad. Ruprecht-Karls-Universität
zu Heidelberg

vorgelegt von

Jonas Simon

aus Mannheim.

BERLIN.

Druck von H. Itzkowski, Gips-Str. 9.

1902.

Der

Mischna-Commentar

des

Maimonides

zum

Tractat Mo'ed katan

und zum

Tractat Sabbath V, VI, VII.

Nach den Handschriften zu Berlin, Budapest und London zum ersten Male im arabischen Urtext nebst verbesserter hebräischer Uebersetzung herausgegeben.

Inaugural-Dissertation

zur

Erlangung der Doktorwürde

der

hohen philosophischen Fakultät

der

Grossh. Bad. Ruprecht-Karls-Universität
zu Heidelberg

vorgelegt von

Jonas Simon

aus Mannheim.

BERLIN.

Druck von H. Itzkowski, Gips-Str. 9.

1902.

Meinen teuren Eltern

in unwandelbarer Liebe

gewidmet.

Einleitung.

Ueber den Mischna-Commentar des Maimonides, seinen sachlichen und sprachlichen Wert und über die Zeit und den Ort seiner Abfassung ist schon so viel geschrieben worden, dass ich mich hier füglich darauf beschränken kann anzumerken, was speziell diesen bescheidenen Beitrag betrifft. Doch darf bei dieser Gelegenheit nicht unterlassen werden, auf ein vor kurzem erschienenes Werk aufmerksam zu machen, das sich die Aufgabe stellt, den Sprachgebrauch des Maimonides nach allen Richtungen hin zu untersuchen und systematisch darzustellen. Der erste Teil dieses Buches hat schon die Presse verlassen; er ist betitelt: *Der Sprachgebrauch des Maimonides. Ein lexikalischer und grammatischer Beitrag zur Kenntnis des Mittelarabischen. I. Lexikalischer Teil.* Von J. Friedländer. Frankfurt a. M. (J. Kauffmann) 1902. Die Einleitung dieses Werkes enthält u. a. auch eine bibliographische Zusammenstellung der bisher edierten Teile unseres Commentars.

Derselben Ordnung II (Seder Mo'ed) wie die drei dort (S. XVI) zuletzt genannten Editionen gehört auch die in den folgenden Blättern veröffentlichte an. Sie enthält den Traktat Mo'ed ḳaṭan; ferner von Traktat Sabbath Kapp. V, VI und VII; die ersten Kapitel dieses Traktates sind in den hss zu Berlin und Budapest defekt.

Zur Feststellung des arabischen Textes wurden die folgenden hss benutzt:

1) Cod. ms. or. qu. No. 567 der hebr. Abteil. d. Königl. Bibl. in Berlin; von mir bezeichnet mit Be.

2) Eine hs im Besitze des Herrn Professor Dr. W. Bacher in Budapest; bezeichnet mit Ba.

3) Cod. ms. or. 2218 des brit. Museums in London; bezeichnet mit BrA.

4) Cod. ms. or. 2219 ebendort; bezeichnet BrB.

5) Cod. ms. or. 2220 ebendort; bezeichnet BrC.

Ad 1) STEINSCHNEIDER beschreibt die hs in seinem *Verzeichnis der hebr. hss. d. Kgl. Bibl. Berlin* (Berlin 1878) S. 66, No. 94 kurz wie folgt: „164 Bl., grosse Schrift. — Moses Maimonides zu Ordn. II מועד. Anfangs defekt bis Sabbath, Mitte Kap. 3“. Auch Kap. 4 ist an einer Reihe von Stellen defekt.

Ad 2) Ba enthält die Ordnung Mo‘ed. Es beginnt, wie mir Herr Prof. BACHER freundlichst mitteilte, mit Sabbath IV und endet auf Bl. 24b kurz vor dem Schluss des Traktates Mo‘ed ḳaṭan. Die betr. Stelle ist unten angemerkt. Nach den Mitteilungen von KRONER und BEHRENS ist die hs jünger als R. ‘Obadjah aus Bertinoro (Ende des 15. Jh.), aus dessen Mischnakommentar Auszüge von gleicher Hand an den Rand geschrieben sind. Wie BACHER vermutet, ist die hs, die er i. J. 1886 von Prof. DERENBOURG zu Paris erhielt, in Syrien angefertigt; vgl. auch ZDMG 44, 394.

Ueber die drei anderen hss berichtet DERENBOURG im 23. Bd. der *Revue des études juives* (Paris 1891), p. 110 folgendermassen:

Ad 3) „Commentaire de Maïmonide en arabe (caractères hébraiques) sur le Séder Mo‘ed de la Mischnah. Sur papier, en 1963 des contrats (1652 de notre ère)“;

Ad 4) „autre exemplaire, dont les premiers feuillets manquent, sur papier, de 1824 des contrats (1513 de notre ère)“;

Ad 5) „autre exemplaire, où manquent Schabbat et la fin de Mo‘ed ḳaṭon. Sur papier, du 15e siècle“.

Bei der Herstellung des Textes war ich gezwungen, mich lediglich von der jeweiligen Güte der Lesarten leiten zu lassen und dementsprechend die Varianten in den Anmerkungen mitzuteilen. Eine kritische Behandlung ist schon deshalb ausgeschlossen, weil wir nicht wissen, welche Orthographie Maimonides selbst angewandt hat; denn die vorhandenen hss geben eine viel spätere, die hs in Berlin noch dazu eine von diesen geographisch verschiedene Orthographie.

Zur Feststellung des hebräischen Textes wurden benutzt:

1) Ms. or. fol. 567 der hebr. Abteil. d. Kgl. Bibl. in Berlin,

2) Ein ms. aus der Hamburger Stadtbibliothek.

3) Die editio princeps der Mischna mit dem Commentar des Maimonides, Neapel 1492.

4) Citate bei LIPPMANN HELLER (in der editio Offenbach).

5) Die Ausgabe des Talmud babli, Warschau 1867, Wilna 1890.

6) Ferner wurde hierzu die lateinische Uebersetzung unseres Commentars im grossen Mischnawerk des Surenhusius verglichen.

Ueber No. 1) schreibt STEINSCHNEIDER l. c. S. 9, No. 24: „Pergament, breit Folio, 209 Bl., das letzte unvollständig. Mittlere italien. rabb. Hand, etwa Anf. XV. Jh.; zu Anfang jedes Traktates elegante, sehr gut erhaltene Miniaturen. Gehörte den Erben des Mose Chai aus Modena und dem Efraim b. Joab aus Modena. Die Columnenüberschriften sind grösstenteils vom Buchbinder weggeschnitten. Den vier italien. Censoren[1]), welche die herrliche hs mitunter durch Striche entstellten, ist doch eine Stelle von den Christen (Bl. 180) entgangen.

Mischna mit dem aus d. Arab. übersetzten Commentare des Maimonides, Ordn. II (mit Ausnahme von Trakt. Sabbat u. Erubin), III u. IV. Bietet gute Lesearten in Text u. Comm. (s. *Hebr. Bibliogr.* 7, 22.) Eine der wertvollsten hebr. hss.“

No. 2) beschreibt STEINSCHNEIDER im *Katalog d. hebr. hss. in d. Stadtbibliothek zu Hamburg,* Hamburg 1878, S. 60, No. 156 wie folgt: „Perg. 237 f. gr. Fol., prächtiger Cod., zweierlei (Text u. Comm.) sehr deutliche italien. Hand. Epigr. f. 231b ותכל מלאכת עבודת הקודש אשר כתבתי אני יקותיאל יזי״י קטן באלפי עמום התלאות צעיר בחכמה בכמ״ר יחיאל אביר הרופאים זלה״ה מבית אל ושלמתיו (so) היום יום ד׳ י״ח בנובימ׳ קע״ז (1416, welche Zahl also für 1410 bei ZUNZ (*Ges. Schr.* 2, 173) zu setzen ist) שהוא כ״ח במרחשון קעז וכתבתיו לכ״מ חכם הנכבד המשכיל הנבון ידיד יקר ה׳ ר׳ משה יזי״י בכמ״ר יהודה הרופא ז״ל מאספילו וקבלתי המעות מידו משלם. ה למען חסדו. . . וחלקי המחוקק יהיה ספון . . . חוק הסופר ואמיץ כל הקורא בו. Revid. v. laurentius franguellus 15. Decemb. 1574. Bes. יצחק כהן בר משה כהן מלוניל. Als Federprobe

---

[1]) S. darüber jetzt die zusammenfassende Arbeit von W. POPPER, *The censorship of Hebrew Books,* New-York '99.

stehen 4 Zeilen, worüber „rätselhaft geschrieben“; darin das bekannte אנסה הקולמוס אם ילך בנימוס F. 2. מתוקן על ידי יצחק פארלי

Mischna, die ersten drei Sedarim mit dem Comm. d. Maimonides u. der von Jehuda Charisi übersetzten Einleitung, der hier noch einiges vorangeht: נקוט האי כללא בידך אין הלכה כתלמיד במקום הרב, die Tannaim und Amoraim u. dgl. Die hs ist kollationiert u. hat Varr. am Rande. Fehlt in Lebrechts Handschr. u. s. w. S. 49“.

Da wo beide mss. der hebr. Uebersetzung sinngemässe Varr. aufweisen, habe ich die, wie ich glaube, bessere LA in den Text aufgenommen, die andere den Noten zugeteilt. — Der Uebersetzer hat sich redlich bemüht, recht deutlich und ausführlich zu sein. Dies beweisen eine ganze Reihe erklärender Zusätze, die ich in eckige Klammern [ ] geschlossen habe.

Wo es irgend anging, ist der Text der hebr. mss. beibehalten, nur unbedingt Falsches ist eingeklammert ( ). Die notwendigen Verbesserungen und Uebersetzungen sind möglichst im Stile des Ganzen gehalten und ebenfalls in eckige Klammern [ ] gesetzt.

Der Mischnatext ist den arabischen Originalen entnommen.

Zur sachlichen Beleuchtung des Commentars wurden die Erklärungen des R. ‘OBADJAH DE BERTINORO, von R. LIPPMANN HELLER, von R. ISRAEL LIPPSCHÜTZ und bisweilen auch die des Maimunischen Ritualcodex *Mischne Thora* benutzt, vor allem aber jeweils die betr. Talmudstellen selbst berücksichtigt.

Zum Schlusse ist es mir angenehme Pflicht, dem Herrn Dr. HIRSCHFELD in London, dem Herrn Dr. FRIEDLÆNDER in Strassburg, den Herren Prof. Dr. BACHER und Dr. SCHICK in Budapest sowie vor allen meinem hochverehrten Lehrer, Herrn Prof. Dr. BEZOLD in Heidelberg, für ihre liebenswürdige Mühewaltung auch an dieser Stelle meinen wärmsten Dank auszusprechen. Ich danke auch der Königl. Bibliothek zu Berlin wie der Heidelberger Universitätsbibliothek für die freundliche Ueberlassung ihrer Schätze und ganz besonders Herrn Oberbibliothekar Prof. Dr. WILLE in Heidelberg für sein jederzeit liebevolles Entgegenkommen.

Vita.

Geboren in Mannheim am 2. Mai 1877 als Sohn jüdischer Eltern, des Kaufmanns Leopold Simon und seiner Ehefrau Elise geb. Metzger, wurde ich nach dreijährigem Besuch der Vorschule im Herbst 1886 in das Grossh. Gymnasium meiner Vaterstadt aufgenommen, das ich Herbst 1895 mit dem Zeugnis der Reife verliess. Sommer 1896 wurde ich an der Berliner Universität immatrikuliert, wo ich hauptsächlich Philosophie hörte; ausserdem trieb ich talmudische Studien. Seit Sommer 1898 besuche ich die Universität Heidelberg, wo ich besonders semitische Philologie, Germanistik und Philosophie bei den Herren Proff. Bezold, Hofrat Braune und Excell. Kuno Fischer hörte.

Allen meinen hochverehrten Lehrern sage ich meinen herzlichsten Dank.

פירוש המשניות להרמב"ם ז"ל

על

מסכת מועד קטן

ועל

מסכת שבת

פרק ה. ו. ז.

יוצא לאור בפעם הראשונה בלשון ערבי

על פי כ"י נמצאים בעקד ספרים בברלין בלונדון ובבודאפעסט

ונלוה אליו העתקה בלשון עברי של יוסף בר יצחק אלפואל ז"ל

עם תקונים והגהות

מאת

יונה בן כמר יהודה למשפחת זימאן יצ"ו.

ברלין.

בדפוס צבי הירש בר' יצחק איטצקאווסקי

תרס"ב.

מסכת מועד:

פרק ראשון.

א. משקין בית השלחים במועד ובשביעית בין ממעין שיצא כתחלה בין ממעין שלא יצא כתחלה אבל אין משקין לא ממי הגשמים ולא ממי הקילון ואין עושין עוגיות לגפנים:

גא פי אלנקל אן חולו של מועד אסור בעשיית מלאכה ואלמשנה תסמי חולו של מועד. מועד פי כל מוצ̇ע וגא איצ̇א אלנקל בתשג̇יץ̇ צנאיע יגוז עמלהא פי אלמועד ותשג̇יץ̇ צנאיע לא יגוז עמלהא והד̇א הו ג̇רץ̇ הד̇ה אלמסכתא פמן ד̇אלך אן מן[1]) אלאשיא אלתי יגוז עמלהא כל מא פי תרך אלאשתגאל בה פסאד כת̇יר מת̇ל אלארץ̇ אלעאטשה והי בית השלחין תרג' עֵ֣יף מְשַׁלְהֵי לאנהא[2]) לעטשהא אִן̇ תֻרִכַת̇ דון מא(ء)פסדת גמיע שגרהא ובשרט אַלּא[3]) יכון פי ד̇אלך שקא כת̇יר [0]אמא אן כאן פי ד̇לך שקא כת̇יר[4]) פלא יגוז עמלה במועד פלד̇אלך לא יגוז סַקְיُ אלארץ̇ אלעאטשה במועד מן מא(ء)אלג̇דיר או נחוה לאנה ילתגי לינקלה באֿניה̇[5]) ופי ד̇אלך שקא והד̇א הו מעני מי קילון וכד̇אלך מי גשמים לאנה יגתמע

בא בקבלה כי חולו של מועד אסור בעשיית מלאכה והמשנה תקרא [0]חולו של מועד טועד[6]) בכל מקום[7]) וקבלנו עוד שיש מלאכות מיוחדות שמותר לעשותם במועד ומלאכות מיוחדות שאסור לעשותם במועד וזו היא כוונת המסכתא ומן הדברים שמותר לעשותם הם כל דבר שאם מניחים לעשותו עד לאחר המועד יהיה לו[8]) הפסד גדול כמו השקאת הארץ הצמאה והיא הנקראת בלשון חכמים בית השלחין תרגום עיף משלהי[9]) מפני שהיא צמאה[10]) ואם יניחוה בלי מים יפסדו כל אילנותיה ובלבד שלא יהיה בהשקאתה טורח[11]) הרבה אבל אם יש בו עמל הרבה אסור לעשותו במועד ולפיכך אסור להשקות הארץ הצמאה במועד ממי הקילון וכיוצא בדבר[12]) [והם המים המכונסים במקום נמוך] לפי שצריך

---

1) fehlt in Ba. 2) Ba לאנהא קד תרכת. 3) Ba אן לא. 4) fehlt in Be.
5) آنية = klass. إناء s. Friedländers Wörterb. 6) ms. הימים שבין כל מועד ומועד
7) n. d. Ar. ergänzt. 8) ms. כו. 9) ms. משלחי. 10) ms. ברוב. 11) ms. עמל.
12) ms. בהן.

מתרומת הלשכה ואלנאס פי אלמועד אטּאלון פתרבֿץ אגרהֿ אלאקואם[1]) ופי דֿאלך תופיר תרומת הלשכה והל׳ כחכמים:

אדם בחולו של מועד בטלין ונשכרין בזול ויש בזה רווח לתרומת הלשכה והלכה כחכמים:

ג. ר׳ אליעזר בן יעקב אומ׳ מושכין את המים מאילן לאילן ובלבד שלא ישקה את כל השדה זרעים שלא שתו מלפני המועד לא ישקם במועד וחכמים מתירין בזה ובזה:

מושכין את המים מאילן לאילן הו אן יגר׳ אלמא מן אצל הדֿה אלשגרהֿ לאצל שגרהֿ תֿאניהֿ ואן כאנת נמלהֿ אלארץׄ ממרתֿה פיגוז לה להשקות את כל השדה לאן לא יצֿהר[2]) פיהא דֿאלך אלפעל וזרעים שלא שתו מלפני המועד לא ישקם במועד לאנהא תחתאג אלי מאֵ כתֿיר וקד קלנא אן חיתֿמא כאן שקא כתֿיר לא יגוז עמלה והל׳ כר׳ אליעזר בן יעקב:

מושכין את המים מאילן לאילן הוא שמושכין את המים מעיקר אילן זה לעיקר אילן אחר ואם היתה כל השדה מטוננת מותר להשקותה כי אותה ההשקאה אינה נראית בו. וזרעים שלא שתו לפני המועד לא ישקם במועד לפי שהם צריכים מים רבים וכבר אמרנו כי כל דבר שיש בו עמל הרבה שאסור לעשותו והלכה כר׳ אליעזר בן יעקב:

ד. צדין את האישות ואת העכברים בשדה האילן ובשדה הלבן כדרכו במועד ובשביעית וחכמים אומ׳ שדה האילן כדרכו ושדה הלבן שלא כדרכו ומקרין את הפרצה במועד ובשביעית בונה כדרכו:

אישות נוע מן אלחיואן ליס לה עינאן[3]) והדֿא אלחיואן יֻפסד אלשגר ושדה הלבן אלארץׄ אלביצֿא אלתי תחרתֿ ותזרע ולא יחל צידהא פי שדה הלבן אלא אן כאנת עלי קרב מן שדה האילן כֿשיתנא[4]) אן תמתד׳ לשדה האילן ותפסדהא לאן ליס ענדהא פי שדה הלבן מא תפסד וקו׳ כדרכו הו אן יחפר חפרא פי אלארץׄ ויגעלהא מצידה. ושלא כדרכו הו אן יחפר תלך אלחפר שלא כדרך חפירה באן יצֿרב אותאד פי אלארץׄ תֿם

אישות הוא מין שרץ שאין לו עינים וזו הבריה מפסדת האילנות. ושדה הלבן הוא שחורשים וזורעין אותו [ואין בו אילנות] ואסור לצוד אותן בשדה הלבן אא״כ הוא קרוב[5]) לשדה האילן שמא ימשכו אותן האישות לשדה האילן ויפסידו אותו לפי שאין להם בשדה הלבן מה שיפסידו. ואמרם כדרכו הוא שיחפור חפירה בקרקע ותולה בה מצודה. ושלא כדרכו הוא שיחפור אותה חפירה שלא כדרך חפירה והוא שתוקעין יתדות

---

1) fehlt in Ba. 2) Ba ידֿכר. 3) Ba עינין. 4) mss. כֿשייתנא. 5) ms. בקרוב.

מנהא[1]) גדראן פאדא אנקטע אלמטר ואל פיץ[2]) אלגדראן אלתנא לינקל מנהא. ועוגיות הו אן יחפר חול[3]) אצול אלשגר אחואץ יגתמע פיהא אלמא וקד תקדם לך פי תעניות עג עוגה:

[להשקות מהם] בדלי ויש בו עמל הרבה וזהו ענין קילון [כלומר בור עמוק] וכן מי גשמים שמתקבצים מהם אגמים וכשהגשמים פוסקים ° חתם שפעת המים באגמים[12]) ויצטרך להשקות מהם בדלי. ועוגיות הוא שיחפור סביב עיקרי האילנות חפירות קטנות יתקבצו שם המים וכבר קדם לך בתעניות עג עוגה:

ב. רבי אלעזר בן עזריה אומר אין עושין את האמה כתחלה במועד ובשביעית וחכמים אומרין עושין את האמה כתחלה בשביעית ומתקנים את המקולקלת במועד ומתקנין את כל קלקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צרכי הרבים ומציינין על הקברות ויוצאין אף על הכלאים:

אמה מגרי אלמא ואנמי חרם חפרהא פי שנה שביעית לאנה יצלח אלארץ אלתי תנאנבהא[4]) לאלזרע לאנהא תרטב ברטובה אלמא ותנבת וקד עלמת ותביין לך פי שביעית אן גמיע מנאפע אלארץ או אלשגר יחרם בשביעית לקולה ת״ע ושבתה הארץ[5]) ומתקנין את המקולקלת הו אן יזיד פי עמקהא ותצלח עלי מא ינבגי. וקלקולי המים מא פסד ואמתל מן מנארי אלמא ינוז אצלאחהא ותסויתהא ואן כאן אלנאס מחתאגין[6]) לתלך אלמגארי מתל מא אלעיון אלתי[7]) ישרב מנהא אלנאס פינוז חפרהא בחולו של מועד. וכל צרכי הרבים מתל קטע אלשוך ותסויה אלמואצע אלוערה[8]) ובניאן אלקנאטר[9]) ונחוהא ואנמי יכרגון אלמחתסבין לקלע אלכלאים פי חולו של מועד לאן אגרה אלדין[10]) יקלעוה לאומה[11]) לבית דין פתוכד תלך אלאגרה

אמת המים היא שוקת המים ואסור לחפור אותה בשנה שביעית לפי שהוא מתקן את הארץ שבצדה לזרע כי היא מתלחלחת בלחלוח המים ותצמיח. וכבר ידעת ונתבאר לך במסכת שביעית כי כל ° שבחות הארץ והאילנות הן אסורות[13]) בשביעית שנאמר ושבתה הארץ. ומתקנין את המקולקלות פי׳ שמוסיף[14]) להעמיקן ויהיו מתוקנין כהוגן. וקלקולי המים: מה שנפסד בבריכות המים מותר לתקנן ולישרם[15]) ואם רבים צריכים להם לאותן הבריכות כגון המעינות ששותין מהם רבים מותר לחפור אותן בחולו של מועד. וכל צרכי הרבים הם כגון קציצת הקוצים והשוואת הדרכים המקולקלים ובנין הגשרים ודוגמתן. והממונין יוצאין לעקור הכלאים בחולו של מועד כי שכירות העוקרים אותו חובה על בית דין ולוקחין אותה[16]) השכירות מתרומת הלשכה ובני

---

[1]) Ba מנה. [2]) Ba אלליץ (verschrieben). [3]) Ba פי. [4]) Ba בגנבהא. [5]) Levit 25, 2. [6]) Be מחתאגון. [7]) Ba אלדי. [8]) Ba אלועדה (verschrieben). [9]) Ba und Br A. אלקנאטיר. [10]) Ba אלדי. [11]) Ba לאזם. [12]) ms. יתמו המים הבאים לאגמים. [13]) ms. שבחי · · · · הם אסורין. [14]) ms. שיוסיף. [15]) ms. ולהשוותם. [16]) ms. אותו.

אלארץ̇ פלא יגוז עמל אלקבר לידפן פיה בעד אלעיד. ומחנכין הו אן יזיד פי טולה וערצ̇ה אד̇א כאנת מחפורה. ונברכת חפרה מת̇ל אלתי[1]) ינקע פיהא אלכתאן ונחוהא ואין הל' כר' יהודה:

קרקע ואסור לעשות קבר לקבור בו את המת לאחר[7]) המועד. ומחנכין הוא שיוסיף באורך הקבר וברחבו אחר שהיה חפור. ונברכת היא חפירה כאותן ששורין בהן את הפשתן ודומיהן ואין הלכה כר' יהודה:

ז. אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות ולא מיבמין אבל מחזיר הוא את גרושתו מפני שהיא שמחה לו עושה[2]) אשה תכשיטיה במועד ר' יהודה אומ' לא תסוד מפני שהוא נוול לה:

קו' מפני ששמחה היא לא תעליל לתחרים אלזואג פי אלעיד לאן אלאצל ענדנא אין מערבין שמחה בשמחה פלד̇אלך לא ישגל שמחת הרגל בגירהא. ותכשיטי אשה [0]הו אן[3]) תכחל עינהא ותצ̇פר שערהא ותחפף וגההא ותזיל אלשער מן מואצ̇ע מן גסמהא ולו באלמום[4]) וכל מא אשבה ד̇אלך חלאל במועד וכאנת עאדתהם אן ילבסוא אלצבאיאת אלצגיראת אד̇י ראהקן אלבלוג באלגיר או[5]) אלגבס ונחוהמא ממא יחמי אלגסם פידר̈[6]) דמהן וקד יצ̇אף אלי ד̇אלך אכ̇לאטא אכ̇ר תחל מסאם̈ אלגסם פיסקט אלשער ור' יהודה יחרם ד̇אלך במועד למא פיה מן אלקד̇ארה ואין הל' כר' יהודה:

אמרו מפני ששמחה היא לו הטעם לאסור לישא אשה במועד כי העיקר אצלנו אין מערבין שמחה בשמחה ולפיכך אין לערב שמחת הרגל בשמחה אחרת. ותכשיטי[ה של] אשה הוא שתכחול עיניה ותעשה משערותיה עבותות [כדי שלא יתפזרו][8]) ותשים בפניה צבע [כדי שתראה אדומה][8]) ותסיר השער ממקומות מגופה ואפי' בתער וכל הדומה לזה מותר במועד. והיה מנהג הנערות הקטנות שלהם כשהיו קרובות לבגרות שהיו טופלות כל בשרן[8]) בסיד וכיוצא בו מן הדברים שיחממו הבשר כדי להביא דם נדותן והיו נותנין עמו סממנים אחרים כדי לפתוח נקבי הגוף הקטנים כדי להשיר את השער ור' יהודה היה אוסר זה במועד מפני[10]) שיש בו מן הטינוף ואין הלכה כר' יהודה:

ח. ההדיוט תופר כדרכו והאומן מכלב ומסרגין את המטות ר' יוסי אומ' אף ממתחין.

הדיוט הו אלגיר ד̇רב וחדה הנא פי אלכ̇יאטה אן יד' לא יחסן יכ̇רג אלעלאם עלי אלמנכב ענד אלתפציל. ומכלב הו אן ישבך פקט לא יכ̇ייט

ההדיוט הוא מי שאינו בקי וגדרו כאן במלאכת התפירה הוא שאינו יכול לכוין אמרא בשפת[11]) חלוקו בשעת חתוך הבגדים. ומכלב הוא שתופר תפירה שאינה

---

1) Ba אלד̇י. 2) Ba ועושה. 3) fehlt in Ba. 4) Br. A. באלמא. 5) Ba ואלגבס. 6) Be פירד. 7) ms. אפילו לאחר. 8) fehlt im Ar. 9) ms. בשרם. 10) ms. למה. 11) ms. בחפת nach Talmudstelle; diese hat Aruch compl. s. v. übersehen.

יקלעהא פיבקי מוצ̇עהא מחפור. ומקרים את הפרצה הו אן יכדם אלחגארה בעצ̇הא עלי בעץ̇ ולא ילבסהא באלגיר והד̇א אנמי הו פי כותל גנה פקט אמא כותל[1]) חצר אן אנהדם בונה כדרכו והל' כחכמים:

בקרקע ועוקרין אותן וישאר הקרקע חפור. ומקרין את הפרצה הוא שמשים האבנים [או הלבנים] זו על גב זו ולא יסיד בסיד וזה [דוקא][13]) בכותל גינה אבל בכותל חצר אם נפרץ בונה כדרכו והלכה כחכמים:

ה. ר' מאיר אומ' רואים את הנגעים במועד להקל אבל לא להחמיר וחכמים אומ' לא להקל ולא להחמיר ועוד אומ' ר' מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו מפני שהיא שמחה לו ר' יוסי אומ' אֵבֶל הוא לו לא יעורר על מתו ולא יספדנו קודם לרגל שלשים יום:

קד עלמת אן מן אלנגעים מא קאל אללה פיה והסגירו הכהן שבעת ימים[2]) ופיהא מא קאל פיה והסגירו שבעת ימים שנית[3]) ואכ̇תלאפהם אנמא הו פי רֻויתה[4]) פי הסגר שני ר' מאיר יקול אן ראה̇ קד טהר יקול לה טהור אתה ואן ראה̇ קד אנתנס יסכת והד̇א הו מעני קו' להקל אבל לא להחמיר ואלחכמים יסתדלון מן קו' [0]לטהרו או[5]) לטמאו[6]) פמתי מא ראה̇ לא בד̇ אן יחכם בקו' טהור או טמא אמא אן יסכת פלא פלד̇אלך לא יִראה̇[7]) במועד ללא ינגסה ויתנכד ואללה יקול[8]) ושמחת בחגיך[9]) וכד̇אלך לא ינדב אלמיית ת̇לאת̇ין יומא קבל אלעיד כי לא יגי אלעיד והו מתנכד[10]) בתחריך אחזאנה ואין הל' כר' מאיר פי אלקולין:

כבר ידעת כי מן הנגעים שאמר השם בהם והסגירו הכהן שבעת ימים ומהם שאמר השם בהם והסגירו שבעת ימים שנית ומחלקותם הוא בראייתו [של כהן] בהסגר שני ר' מאיר אומר (כי) אם ראה אותו שטהר אומר לו טהור אתה ואם ראה אותו שנטמא שותק וזהו ענין אמרו להקל אבל לא להחמיר וחכמים למידים ממאמרו לטהרו או לטמאו דכיון שראהו על כל פנים יש לו לדון ולומר טהור או טמא ואין לו לשתוק ולפיכך אינו רואה במועד כדי שלא יטמאנו וידאג במועד והשם ית' אמר ושמחת בחגך. וכך אין סופדין את המת ל' יום קודם המועד כדי שלא יבא המועד והוא מתאנח ודואג מפני התעוררות אבילותו ואין הלכה כר' מאיר בשתי ההלכות:

ו. אין חופרין כוכין וקברות במועד אבל מחנכין את הכוכין ועושין נברכת במועד וארון עם המת בחצר ר' יהודה אוסר אלא אם כן יש[11]) עמו נסרים:

כוכין הו אן יחפר פי אלארץ̇ קבורה. וקברות הו אן יבני קבורא[12]) עלי וגה

כוכין הוא שחופרין בקרקע קברים. וקברות הוא שבונין קברות[14]) על גבי

1) Ba פי כותל. 2) Levit 13, 4. 3) ibid. 13, 15. 4) mss. רוייתה. 5) fehlt in Ba 6) Levit. 13, 59. 7) ms. יֵרָאֶה. 8) Be קאל. 9) Deut.. 16, 4. 10) Be מנכד. 11) Ba היו. 12) Be קברא. 13) n. d. Ar. ergänzt. 14) ms. קבר.

פרק שני.

א. מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו טוען קורה ראשונה ומניחה לאחר המועד דברי ר' יהודה ר' יוסי אומר זולף וגומר וגף כדרכו:

יריד[1]) בשהטעוהו אן יכֿלפוא ועדה אלצֿנעא. וקאל לאחר המועד ולם יקול לאחר האבל ליעלמך אן אלאשיא אלתי יחרם עלי אלאנסאן תנאולהא בידה בימי אבלו מתֿל הפיכת זיתיו יחל לה עמלהא הו בנפסה בחולו של מועד. וקורה ראשונה הו אן יטחן אלזיתון טחנה אולא פקט. וזולף הו אן יגרפה מן אלביר. וגומר אן יעצר אלזיתון חתי יכֿרג גמלה זיתה. וגף הו[2]) אן יגלק אפמאם אלכֿואבי והל' כר' יוסי:

רצה לומר [ב]שהטעוהו שלא עמדו האומנים בתנאם עמו. ואמרו לאחר המועד ולא אמר[ו] אחר האבל ללמדך שהדברים שאסור לאדם לעשות בידיו בימי אבלו כמו הפיכת זיתיו (שהוא) מותר [לו] לעשותן בחולו של מועד. וקורה ראשונה שיטחנו הזיתים הטחינה הראשונה בלבד. וזולת הוא שיגרוף אותם מן הבור. וגומר הוא שיסחוט הזיתים כדי שיצא מהם כל השמן. וגף הוא שיסתום פי החבית והלכה כר' יוסי:

ב. וכן מי שהיה יינו בתוך הבור ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו זולף וגומר וגף כדרכו דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר עושה לו למודים בשביל שלא יחמיץ:

למודים אן ימד עליה כֿשב והלכה כר' יוסי:

לימודים פי' שיכסה אותו בנסרים והלכה כר' יוסי:

ג. מכנים אדם את פירותיו מפני הגנבים ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד ובלבד שלא יכוון את מלאכתו במועד וכולם שכוונו את מלאכתם במועד יאבדו:

קו' יאבדו יעני אלחכּאם יתלפון עליה גמלה דאלך אלמאל ויגעלונה הפקר:

יאבדו פי' שבית דין מאבדין לו כל אותו הממון ועושין אותו הפקר:

ד. אין לוקחין בתים ואבנים ועבדים אלא לצורך המועד או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל אין מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא לחצירו מפני שהיא שמחה לו ואין מביאין כלים מבית האומן ואם חושש להן מפנן לחצר אחרת:

מבית לבית מן דאר לדאר תֿאניה.

מבית לבית פי' מבית זה לבית אחר.

---

[1]) Br A יריד בה. [2]) fehlt in Be und Br.

כׄיאטה מתׄצלה[1]). ומסרגין את המטות הו אן תמד[2]) אלחבאל טולא וערצׄא פי אלקואים אלארבעה אלתי תתכׄד לאלסריר וקול ר׳ יוסי אף ממתחין יריד בה ממתחין אבל לא מסרגין. וממתחין הו אן ימדהא אדׄא כאן פיהא רכׄו חתי תשתד ותתותר[3]) ואין הלכה כר׳ יוסי:

שוה [אלא כשיני הכלב]. ומסרגין את המטות הוא שמותחין חבלים באורך וברוחב בארבע כרעי המטה. ומה שאמר ר׳ יוסי אומר אף ממתחין ר״ל ממתחין אבל לא מסרגין. וממתחין הוא שמותחין אותן כשהן רפות עד שיתמתחו בחוזק ויתקשו [כמו היתרים המתוחים] ואין הלכה כר׳ יוסי[5]):

ט. מעמידין תנור וכירים וריחים כתחלה במועד ר׳ יהודה אומר אין[4]) מכבשין את הריחים כתחלה:

מכבשין נקש אלרחא ואין הלכה כר׳ יהודה:

מכבשין פי׳ מנקרין הריחים ואין הלכה כר׳ יהודה:

י. עושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן שפין את הסדקים ומעגילין אותן במעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצים הציר והצינור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנם במועד ובלבד שלא יכוון את מלאכתו במועד וכל כבשים שהוא יכול לאכול מהן במועד כובשם:

מעשה הדיוט מתׄל מא תקדם אן יכדס אלחג׳ארה בעצׄהא עלי בעץׄ דון תלבים. ושפין את הסדקים תמלס אלשקוק. וקו׳ ומעגילים אותם תקדירה הכדׄא ומעגילים אותם כעין מעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצים אלממלסה אלתי יתכׄדהא אלבַנّא מן אלחדיד. וציר רתאג אלבאב והו שבה מתראס חדיד צג׳יר. וצנור אלמיזאב. ומנעול מג׳לק מן מג׳אלק אלאבואב. ומעני קו׳ שלא יכוון את מלאכתו במועד אן לא יקצד ויתואכׄי קבל אלמועד אן יפעל הדׄה אלאשיא במועד:

מעשה הדיוט כמו שקדם זכרו שיתן האבנים זו על גב זו בלא טיט. ושפין את הסדקין פי׳ ששפין ומחליקין הסדקין [שבגג כדי שילכו המים ולא ירדו לבית דרך אותן הסדקין]. ואמרו ומעגילין אותן כך שיעורו ומעגילין אותן כעין מעגילה ביד או ברגל אבל לא במחלצים ומחלצים [הם] כלי ברזל שהבנאים מחליקין בו [ובלשון עברי מקצוע]. וציר הדלת ידוע והוא כמו עלי המכתש של ברזל והוא קטן. וצינור ידוע. ומנעול דבר שסוגרים בו הדלתות. ופי׳ שלא יכוין מלאכתו במועד שלא יתעצל קודם המועד במלאכתו ויתכוין לעשותה במועד:

---

1) Ba כאמלה. 2) Br A תמתד. 3) Br A ותוותר. 4) Ba אף. 5) ms. כר׳ יהודה; gewiss infolge missverstandener Abbreviatur. ר״י:

אן יכון קד[1]) רכב אלבחר לאלתגר או לאמר מֻהִםّ אמא אן רכבה לאלנזאהה[2]) פקט לא לשגֹל אסור לגלח. ומנודה לא יחל לה חלק ראסה בימי נדויו. ומי שנשאל לחכם הו אן יכון קד חלף אן לא יחלק ראסה מדّה מא[3]) ולם יתّפק לה חכם יתיר לו[4]) נדרו גֹיר בתוך המועד וקד עלמת חכם אלגֹץ פי מצורע ונזיר באלחלאק. והיוצא מטמאתו לטהרתו מתֹל אן ידׄ מנגוס פי יום טוב ולא יכמל טהרה אלא בתוך המועד מתֹל אן ידׄ טמא מת או בועל נדה ונחוהא:

בתנאי שיפרש לים לסחורה או לדבר הצריך אבל אם הפריש להשתעשע בלבד לא לעסק[10]) אסור לגלח. ומנודה אסור [לו] לגלח בימי נדויו. ומי שנשאל לחכם הוא מי שנשבע שלא יגלח זמן ידוע ולא נזדמן לו חכם שיתיר לו נדרו אלא בתוך המועד וכבר ידעת דין התורה בתגלחת נזיר ומצורע. והעולה מטומאתו לטהרתו כמו מי שהיה טמא ביום טוב ולא שלמו ימי טהרתו אלא בתוך המועד כגון טמא מת או בועל[11]) נדה וכיוצא בו:

ב. ואלו מכבסים במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורים והמנודה שהתירו לו חכמים וכל מי שנשאל לחכם והותר מטפחות הידים ומטפחות הספרים מטפחות הספג הזבים והזבות הנדות והיולדות וכל העולים מטומאה לטהרה הרי אלו מותרין ושאר כל אדם אסורין:

מטפחות הספג[5]) אֲרְדִיהֿ אלתנׄפיף והדّא אלחרמאן אנמא הו פי תֹיאב ליסת מן אלכתّאן אמא תֹיאב אלכתّאן כֿאצّהֿ יגוז גֹסלהא במועד לאנהא תחמרתֿ פי אסרע וקת ולו גֹסלת קבל יום טוב תחתאג גֹסל תֹאן בחולו של מועד ומן ליס ענדה גֹיר תֹוב ואחד יגוז לה גֹסלה כאנת מאדّתה מא כאנת:

מטפחות הספג הם הרדידים שמנגבין בהם הידים וזה האיסור אינו אלא בבגדים שאינן של פשתן אבל בגדי פשתן בלבד מותר לכבסן במועד לפי שהם מתלכלכין מהרה כי אפילו הכבוסים קודם יום טוב צריכין לכבס [שנית] (אפילו) בחולו של מועד. ומי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו במועד מאיזה מין שיהיה הבגד:

ג. ואלו כתבין במועד קדושי נשים וגטין ושוברים דיאתיקי[6]) מתנה ופרוזבולין אגרות שום אגרות מזון שטרי[7]) חליצה ומיאונין ושטרי בירורין וגזירות בית דין ואגרות של רשות:

שוברים אלבראאת[8]) ואלמפאצלאת אלתי תקע[9]) בין אלמתעאמלין. דיאתיקי

שוברין שטרי המחילות וה[מ]חלוקות הנופלות בין בני אדם [ש]נושאין[12]) ונותנין

---

1) fehlt in Ba. 2) Be לאלמאהה; מ zusammengeschrieben aus נ+ז. 3) Ba אמא (Punkt über א = deleatur). 4) fehlt in Ba. 5) Ba הספוג. 6) Ba דייתיקי. 7) Ba ושטרי. 8) Be אלבראת. 9) fehlt in Ba. 10) ms. לעסק אחר. 11) ms. בא על. 12) ms. הנושאין.

וקו' מפנה הוא לחצירו אן ינקל מן בית אלי בית באותו חצר ומתי מא כאנת אלאואני לצורך המועד מת֗ל אלאותיה֗[1] ואואני אלאכל ואלשרב מביאין אותן מבית האומן:

ואמר מפנה הוא לחצרו רצה לומר שמפנה אותן לבית אחר שבאותו חצר וכשהכלים הם לצורך המועד כגון כרים וכסתות ומצעות וכלי אכילה ושתיה מביאין אותן מבית האומן:

ה. מחפים את הקציעות בקש ר׳ יהודה אומר אף מעבים מוכרי פירות כסות וכלים מוכרים בצנעה לצורך המועד הציידים והדשושות והגרוסות עושין בצנעה לצורך המועד ר׳ יוסי אומר הן החמירו על עצמן:

מעבים אן יכדם בעצ֗הא עלי בעץ֗ מנאנם לאלערבי[2] והכד֗א קאלו פי שרחה עושה אותן כמי כרי. ודשושות אלד֗י[3] יטחנון אלקמח גשיש. וגרוסות אלד֗י[3] יטחנון אלפול וקד עלמת אן אלפול אלמטחון יתסמי גריסין. ויקול ר׳ יוסי הן החמירו על עצמן אנהם מא כאנו יביעון בוגה ולו פי אלכ֗פי וכד֗אלך לא יטחנון ואין הלכה כר׳ יהודה ואין הלכה כר׳ יוסי:

מעבין פי׳ שנותנין אותם זו על גב זו והוא קרוב ללשון ערבי וכן אמרו בפירוש[ה][10] עושה אותן כמין כרי. ודשושות טוחני[11] החטים [גריסים[12]]. וגרוסות טוחני[11] פולין (גריסים[12])). וכבר ידעת כי הפולין הטחונים נקראין גריסין. ורבי יוסי אומר הן החמירו על עצמן שאינן מוכרין לעולם ואפילו בצנעה ו[כמו כן][13] אין טוחנין ואין הלכה כר׳ יהודה ואין הלכה כר׳ יוסי:

פרק שלישי.

א. אלו מגלחין במועד הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורים והמנודה שהתירו לו חכמים וכל מי שנשאל לחכם והותר והנזיר והמצורע והיוצא מטומאתו לטהרתו:

אנמא חר֗מנא עלי גמלה֗ אלנאס אלחלאק וגסל אלת֗יאב במועד ללא[4] יוֹב֗רון חלק רוֹסהם[5] וגסל ת֗יאבהם לחולו של מועד אלד֗י[6] הם עט֗אלון פיגי יום טוב אלאול והם משעת֗ון[7] גיר מתאהבין[8] ליום טוב. והבא ממרינת הים בשרט[9]

מה שאסרנו על כל אדם הגילוח וכבוס הבגדים במועד [הוא] כדי שלא יתכוונו לאחר גילוחן וכבוס בגדיהן עד חולו של מועד שיהיו בטלים ממלאכתם ויבא יום טוב ראשון והם מנוולין ואינן מתקשטין ליום טוב. והבא ממדינת הים

---

1) Ba אלאגטיה֗. 2) عبّأ 3) Ba אלד֗ין. 4) Ba לילא. 5) Be ראוסהם. 6) Be אלד֗ין. 7) Ba משעת֗ין. 8) Ba מתאהבון. 9) Ba ובשרט. 10) ms. בפירות. 11) ms. מוכרי; wohl durch das מוכרין im folgenden veranlasst.. 12) Dittographie. 13) n. d. Ar. ergänzt.

ואפילו בשבת ואמא אלרֶגֶל מפסיק ולא
בד̃ ולא ימתת̇ל פיה שי מן אלאבילות
ואינן עולין לאנה אד̇א תמ̃ שבעת ימי
אבלות ונא אלרֶגֶל בעד ד̇אלך בטלה
גזירת שלשים כמא ד̇כר ולא נקול עדד
איאם אלרֶגֶל פקט תעלה למנין שלשים
וכד̇אלך איצ̇א רגל אינו עולה למנין
שבעה בל יזיל גזירת שבעה בגמלתהא
כמי סייבין ואן דפן אלמיית פי נפס
אלרֶגֶל פלים תנעד איצ̇א איאם אלרגל
מימי אבלות:

בשבת אבל לרגל מפסיק על כל פנים
ואין נוהגין בו דבר מאבילות ואין עולין
לפי שכשישלמו שבעת ימי אבילות וחל
הרגל אחר כך בטלה גזירת שלשים כמו
שנזכר ולא נאמר כי מנין ימי הרגל
בלבד תעלה למנין שלשים וכמו כן רגל
אינו עולה למנין שבעה אבל נאמר
שתבטל גזירת שבעה לגמרי כמו שיתבאר
ואם נקבר המת בתוך הרגל אינן נחשבין
ימי הרגל מימי האבילות:

ו. ר' אליעזר אומר משחרב בית המקדש עצרת כשבת רבן גמליאל אומר ראש השנה ויום הכפורים כרגלים וחכמים אומ' לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא עצרת כרגלים ראש השנה ויום הכפורים כשבת:

הלכה כחכמים פי קולהם עצרת
כרגלים וכרבן גמליאל פי' קו' ראש השנה
ויום הכפורים כרגלים פאד̇י דפן אלאנסאן
מייתה אפילו שעה אחת קודם חג המצות
בטלה ממנו גזירת שבעה ושבעת ימי
החג תנעד ויעד בעד אלעיד סתה̇ עשר
יומא ליכמל תלאתין יומא̇ וכד̇אלך אם
קבר מתו אפילו שעה אחת קודם עצרת
או לפני יום הכפורים וראש השנה אנמא
יעד בעדהא סתה̇ עשר יומא לאנהא
כרגלים ולד̇אלך אד̇א דפן קבלהא בסבעה̇
איאם בטלה ממנו גזירת שלשים אמא מַן
קבר מתו אפילו שעה אחת קודם חג
הסוכות פאנה[1]) בטלה ממנו גזירת שבעה
כחכם כל רגל ושבעת ימי החג ושמיני
של חג ינעד לה בסבעה̇ איאם איצ̇א לאן
אלאצל ענדנא שמיני של חג רגל בפני
עצמו פלא יבקא עליה בעד שמיני של
חג גיר תסעה̇ איאם פקט מן גמלה̇
שלשים יום והקובר מתו ברגל לא ילזמה
אבל חתי אלי אכ̇ר יוםֵ מן אלחג אעני

הלכה כחכמים באמרם עצרת כרגלים
וכרבן גמליאל באמרו ראש השנה ויום
הכפורים כרגלים. וכשקובר האדם מתו
אפילו שעה אחת קודם חג המצות בטלה
ממנו גזירת שבעה ושבעת ימי החג נחשבין
ויחשב אחר הרגל ששה עשר יום
להשלים שלושים יום. וכן אם קבר מתו
אפילו שעה אחת קודם עצרת או לפני
יום הכפורים וראש השנה יחשוב אחריהן
ששה עשר יום לפי שהן כרגלים. ולפיכך
כשנקבר לפניהם שבעה ימים בטלה ממנו
גזירת שלושים. אבל מי שקבר מתו
אפילו שעה אחת קודם חג הסוכות בטלה
ממנו גזירת שבעה כדין כל רגל ושבעת
ימי החג ושמיני של חג יעלו לו למנין[2])
שבעה ימים אחרים כי העיקר אצלינו
שמיני של חג רגל בפני עצמו ולא
ישארו [לו] אחר שמיני של חג אלא
תשעה ימים מכל השלשים יום. והקובר
את מתו ברגל אינו חייב באבילות עד יום
האחרון של חג ר"ל יום טוב שני של

1) fehlt in Ba. 2) ms. למנין בשבעה.

נוע מן אלמתנות תֿאבת תפציל הדֿה אללפצֿה דא תהא למיקם ולהיות[1]) והי מתנת שכיב מרע אלמתאכֿרה אלתי[2]) יעמד עליהא אכֿרא[3]). ואלפרוזבול קד תביין אמרה פי מסכת שביעית. אגרות שום אלתקדיר אלדֿי יקדרון אלחכאם דמנה שבֿע לינול פיהא מן לה עליה דין. אגרות מזון אן יביע אלחכאם[4]) מן אלדמנה למזון האשה והבנות ויכתב בדֿלך מעשה בית דין. שטרי בירורין כמי קלנא זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד כמי יתביין פי סנהדרין. וגזירות בית דין יעני גזר דין. ואגרות של רשות מכתאבה אלנאס °בעצֿהם לבעצֿ אלי אלבלאד[5]):

זה בזה. דייתיקי הוא מין ממיני המתנות והלוק [זו][7]) המלה דא תהא למיקם ולהיות[1]) והיא מתנת שכיב מרע האחרונה שהוא סומך עליה בסוף. ופרוזבול כבר נתבאר דברו [ענינו] במסכת שביעית. אגרות שום היא [ה]שומא ששמים בית דין קרקע [של] אדם ומורידין (בו) [לתוכו] את (ל)בעל חובו. אגרות מזון הם שמוכרין בית דין [מן] הקרקע למזון האשה והבנות וכותבין בזה מעשה בית דין. ושטרי ברורין כמו שבארנו זה בורר לו אחד וזה בורר לו אחד כמו שיתבאר בסנהדרין. גזירות בית דין ענינו גזר דין. אגרות של רשות כתבים ששולחין בני אדם זה לזה ממקום למקום:

ד. אין כותבין שטרי חוב במועד אם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב אין כותבין ספרים תפלין ומזוזות במועד ואין מגיהין אות אחת אפילו בספר העזרה ר' יהודה אומר כותב אדם תפלין ומזוזות לעצמו וטווה על יריכו תכלת לציציתו:

אלא[6]) לם יכון איצא ענדה מא יאכל כותב ומוכר כדי פרנסתו והל' כר' יהודה:

אם אין לו מה יאכל כותב ומוכר כדי פרנסתו והלכה כר' יהודה:

ה. הקובר את מתו שלשה ימים קודם לרגל בטלה ממנו גזירת שבעה שמונה ימים בטלה ממנו גזירת שלשים מפני שאמרו השבת עולה ואינה מפסקת הרגלים מפסיקין ואינן עולין:

קטוע אלהלכה הקובר את מתו אפילו שעה אחת קודם הרגל בטלה ממנו גזירת שבעה ומעני עולה ואינה מפסקת אן תעד מן גמלה שבעה או מן גמלה שלשים ועולה למנין ולא תקטע אלאבלות לאן אלאצל ענדנא דברים שבצנעה נוהג מתֿל תשמיש המטה ורחיצה בחמין ופריעת הראש פאן גמיע דֿלך יחרם עלי אלאבל

פסק ההלכה הקובר את מתו אפילו שעה אחת קודם הרגל בטלה ממנו גזירת שבעה וענין עולה ואינה מפסקת [שתחשב][8]) מכלל [שבעה או מכלל] שלשים ועולה למנין ואינו מפסיק האבילות כי העיקר אצלנו דבר שבצנעה נוהג כגון תשמיש המטה ורחיצה בחמין ופריעת הראש כי כל זה אסור באבל ואפילו

1) mss. ולקנות. 2) Ba אלדי 3) fehlt in Br A u. B; Be אכיארה. 4) Be אלחאכם. 5) Ba אלא בעץ אלא בלאד. 6) Ba אן. 7) ms. זה. 8) ms. שיחשבו.

אביו ועל אמו עאמّא ולא ינוז לה̇ נכאח זוגה̇ תֿאניה̇ יזוגהא והו קולהם כל שלשים יום לנישואין פפי גזירת שבעה תֿלאתֿה̇ עשר חֿכْמّא כמי ביינא ופי גזרת שלשים סתה̇:

שנים עשר חדש ואסור לישא אשה שניה ולשמש מטתו עמה וזהו אמרם כל שלשים יום לנשואין ויש בגזירת שבעה שלשה עשר[11]) דבר ובגזירת שלשים ששה:

ז. אין קורעים ולא חולצים ולא מברים אלא קרוביו של מת ואין מברים אלא על המטות הזקופות אין מוליכין לבית האבל לא בטבלה ולא באסקוטלה ולא בקנון אלא בסלים ואין אומרין ברכת אבלים במועד אבל עומדים בשורה ומנחמים ופוטרים את הרבים:

קו' אין קורעין אלא קרוביו של מת יריד בה בחולו של מועד לאן הדה̇ אלמשנה פי מא יחל אן יעמל פי חולו של מועד תתכלם ואמא[1]) פי גֿיר חולו של מועד פכל מן אראד אן יקטע תֿובה̇[2]) ויזיל נעלה̇ לם ימאנע והדֿא איצֿא אלדֿי קלנא אנה לא יקטע פי חולו של מועד גֿיר אלקרובים[3]) אדֿי לם יכון חכם או אדם כשר או לם יכון חאצֿרא ענד אלמות לאן אלאצל ענדנא חכם שמת הכל קרוביו והכל קורעין עליו וכדֿאלך אדם כשר וענדנא איצֿא[4]) אצל כל העומד בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע[5]). וחולצין הנא הי[6]) חליצת כתף. וקרוביו הם אלדֿי[7]) ילזמהם אלאבלות והם אלאבْוה̇ בגמלתהם דֿכור ואנאתֿ מן אב או מן[6]) אם ואלאולאד דֿכור ואנאתֿ [ואלאבואן[8]) ואלזוגאן האולאי[9]) כלהם ילזמהם אלאבלות בעצֿהם עלי בעץֿ ותקטיע אלתֿיאב מן גמלה̇ לואזם אלאבל ולואזם אלתקטיע באלאֿתצאר מא אצֿף לך ודֿאלך אנה[10]) יקטע טפח מן אלתֿוב אלפוקיّ פקט ולה אן יקטעה בכלי ולא

אמרו אין קורעין אלא קרוביו של מת רוצה לומר בחולו של מועד כי המשנה הזאת מדברת בדברים שמותר לעשותן בחולו של מועד אבל שלא בחולו של מועד כל הרוצה לקרוע בגדיו ולחלוץ מנעליו אין מונעין אותו [ו]זה[12]) שאמרנו [עוד] שאין קורעין בחולו של מועד אלא הקרובין כשאין המת חכם או אדם כשר או אינו עומד בשעת נטילת נשמה כי העיקר אצלינו חכם שמת הכל קרוביו והכל קורעין עליו כמו כן אדם כשר ועוד יש לנו עיקר אחר כל העומד בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע. וחולצין ר"ל בכאן חליצת כתף. וקרוביו הם החייבין באבלות והם האחים כולם בין זכרים בין נקיבות מאב או מאם והבנים בין זכרים בין נקבות והאבות והבעל והאשה אלו כולם חייבין באבלות קצתם על קצתם וקריעת הבגדים מכלל חיובי האבלות וחיובי הקרע מה שאגיד לך בדרך קצרה והוא שיקרע טפח מן הבגד העליון בלבד וקורע בכלי ואינו צריך להבדיל שפת הבגד ויש לו להכנים ידו

---

1) Be. ואנמי. 2) Be תיאבה. 3) Be אלאקארב. 4) fehlt in Ba. 5) Ba fügt hinzu עליו. 6) in Ba. 7) Ba אלדין. 8) mss. אלאבואן. 9) Ba האולי 10) fehlt in Ba. 11) ms. עשתי עשר. 12) ms. ועוד זה.

יום שני של שמיני עצרת פיבדי פיה בעדֿה[1]) סבעה איאם ילזמה פיהא גזרת שבעה תֿם יעד[2]) תֿלתֿין יומא מן יום מאת פיה אלמיית וימתתֿל פי בקייתהא בעד אלעיד גזרת שלשים וגזירת שבעה הי מא אצף לך[3]) ודֿאלך אנה טול[4]) אלסבעה אלאיאם חייב בכפיית המטה והו אן לא יכון פי ביתה סריר אלא מקלוב ואסור בתשמיש המטה ובנעילת הסנדל ובעשיית מלאכה בגלוי ובשאילת שלום וברחיצה בחמין אפילו מקצת גופו וברחיצת כל גופו בצונין ואסור בסיכה ולקרות בתורה ובמקרה ובמשנה ובתלמוד וחייב בעטיפת הראש והו אן יגטי ראסה ויעטה על שפם ואסור לשלול את הקרע ואסור ליטול צפרניו בכלי וליטול שפמו ולו צֿייק עליה חין אלאכל ולא יגסל תֿיאבה פהדֿה כלהא לאזמה טול אלסבעה איאם וממא יגב אן תעלמה אן אליום אלאול לא יגוז לה לבס תפלין[5]) ולא אכל[6]) קדשים כמי ביינא פי פסחים וילזמה אן יגלס עלי סריר מקלוב עלי אלארץֿ ואינו אוכל משלו ופי אלתֿלאתֿה איאם אלאולי אסור בעשיית מלאכה ואפילו בסתר ואן סלם עליה לא ירד אלסלאם בל יקול להם אבל הוא וגזרת שלשים סתה אשיא והי אן לא יחלק שער ראסה ולא ילבס תֿובא אביץֿ גדידא מכמודא או מדרוגא ולא ירפו[7]) אלתכֿריק אלדֿי כֿרק עלי אלמיית ולא יסאפר לתגר והכֿדי קאלו פי אלירושלמי על כל המתים אסור לילך לסחורה[8]) עד שלשים יום על אביו ועל אמו עד שיגערו בו חביריו ויאמרו לו לך עמנו ולא יגוז לה שרב אלמנאדמה טול אלתֿלאתֿין יומא ועל

שמיני עצרת ויתחיל למנות ממנו אחר כך [שבעה] ששה ימים ויתחייב [בהן][9]) גזרת שבעה ואחר כך ימנה שלשים יום מיום שמת בו המת ויתחייב בשאר הדברים אחר המועד בגזירת שלשים. וגזירת שבעה היא מה שאגיד לך והוא כי כל שבעת הימים חייב בכפיית המטה והוא שלא [תהיה][10]) בביתו מטה אלא כפויה. ואסור בתשמיש המטה ובנעילת הסנדל ובעשיית מלאכה בגלוי ובשאילת שלום וברחיצה בחמין אפי' מקצת גופו וברחיצת כל גופו בצונין ואסור בסיכה ולקרות בתורה ובמשנה וגמרא. וחייב בעטיפת הראש רוצה לומר שיכסה ראשו ויעטה על שפם ואסור לשלול את הקרע ואסור ליטול צפרניו בכלי וליטול שפמו ואפי' מעכב עליו בשעת האכילה ואינו רשאי לכבס בגדיו. כל אלו הדברים הם חובה על האבל כל שבעה. ו(מ)מה שאתה צריך לדעת כי יום ראשון אסור לו להניח תפילין ולאכול קדשים כמו שבארנו בפסחים. וחייב לישב על (ה)מטה כפויה על הארץ ואינו אוכל משלו ושלושה ימים הראשונים אסור בעשיית מלאכה ואפילו בסתר ואם נותנין לו שלום אינו מחזיר אלא שיאמר להם אבל הוא וגזירת שלשים ששה דברים והם שלא יגלח שערו ולא ילבש בגד לבן חדש מגוהץ ומוחלק ואינו מאחה הקרע שקרע על המת ואינו הולך בסחורה וכן אמרי' בירושלמי על כל המתים אסור ללכת בסחורה עד שלשים יום על אביו ועל אמו עד שיגערו בו חביריו ויאמרו לו לך עמנו. אסור לו לשתות במשתה המרעות כל שלשים יום על אביו ועל אמו כל

---

1) Ba בעדד. 2) Br A fügt לה hinzu. 3) fehlt in Ba. 4) Be טאל. 5) Ba אלתפלין. 6) Ba יאכל. 7) Ba ירפי. 8) Ba בסחורה 9) ms. באותן הששה. 10) ms. יהיה; wohl unter d. Einfluss des Arabischen.

וקנון הי אואני תֿמינה כספר אלגלוד ואואני אלליזראן לא תמכן אלמסאכין פינכלחון פרתֿב אן יגיב אלכל פי סלל מן ערבה תמכן אלגני̈ ואלפקיר:

מביאים בסלים של ערבה שהן נמצאים ביד העשיר והעני:

ח. אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל את הספד ולא של נשים לעולם מפני הכבוד הנשים במועד מענות אבל לא מטפחות ר' ישמעאל אומר הסמוכות למטה מטפחות בראשי חדשים ובחנוכה ובפורים מענות ומטפחות בזה ובזה אבל לא מקוננות נקבר המת לא מענות ולא מטפחות איזה הוא ענוי שכולן עונות כאחת קינה שאחת אומרת וכולן עונות אחריה שנ' [1]) ולמדנה בנותיכם נהי ואשה רעותה קינה אבל לעתיד לבוא מה הוא אומר [2]) בלע המות לנצח ומחה יי' אלקים דמעה מעל כל פנים וחרפת עמו יסיר מעל כל הארץ כי יי' דבר:

ולא של נשים לעולם יעני לא פי אלמועד ולא פי גיר אלמועד. ושל איש אנמא תחרם במועד פקט שלא להרגיל את הספד במועד עלי נחו מא דכֿר פי אלאול. ואין הל' כר' ישמעאל:

ולא של נשים לעולם ר"ל לא במועד ולא בחול. ושל איש אסרו אותו במועד בלבד שלא להרגיל את ההספד במועד על דרך שאמרנו בפרק ראשון. ואין הלכה כר' ישמעאל [3]).

---

[1]) Jer. 9, 19. [2]) Jes 25, 8. [3]) ms. כר' שמעון; gewiss infolge unverstandener Abbrev: כר"יש.

בריך רחמנא דסייען:

ילזמה אן יקטע אלטוק חתי תנעזל קטעה כדא וקטעה כדא ולה אן ידכל ידיה תחת תיאבה ויקטע ולא ילזמה[1]) אלתקטיע גיר בתוך שבעה ושולל לאחר שבעה ומאחה[2]) לאחר שלשים הדא לאזם[3]) לסאיר אלאמואת גיר אביה ואמה ואסתאדה אמא על אביו ועל אמו ועל רבו שלמדו קורע ואפילו לאחר שבעה ויקטע כל תוב עליה בידו עד שיגלה את לבו ומבדיל קמי שפה וקורע מבחוץ ושולל לאחר שלשים ואינו מאחה לעולם ואעלם אן כל קריעה לא תכון אלא מעומד ואן בדל תובה אלקרוע בתיב אכר פלא ילזמה אן יקטע אלתיב אלאכר ועלי אנה בתוך שבעה אלא על אביו ועל אמו פאנה לא יכון עליה טול אלשבעה אלא בגדים קרועים ובשבת לא יגוז לבאס תיב קרוע עלי אחד ואם אין לו להחליף מחזיר קרע לאחוריו. ומברים הו אן יטעם אלאבילים לאן אלאבל לא יאכל מן מאלה יום ראשון כמי בינא ואלאבל לא יגוז לה אלגלוס עלי סריר טול אלסבעה איאם גיר פי אלסבת לאנה חייב בכפיית המטה כמי בינא ואלדין [יגיון][4]) לתעזייתה ואטעאמה יגוז להם אלגלוס עלי אלאסרה וכאן פי אלקדים יגלס עלי אלאסרה אלאגניא ואהל אלצהור ואלמסאכין ואלצעפא יגלסון עלי אלארץ והדה סירה סוء בין אלנאס תולד אלבגצה ואלחסד פלדאלך קאלו אין מברין אלא על מטות זקופות חתי יסוי בין אלנאס וקת אלאנתמאעאת. וכדאלך טבלה ואסקוטלה

בפנים תחת בגדיו וקורע ואינו חייב לקרוע אלא בתוך שבעה ושולל לאחר שבעה ומאחה לאחר שלשים ובכל זה חייב על כל המתים חוץ מאביו ואמו ורבו אבל על אביו ועל אמו ועל רבו שלמדו תורה קורע ואפילו לאחר שבעה וקורע כל בגדיו עד שיגלה לבו וקורע בידו ומבדיל קמי שפה וקורע מבחוץ ושולל לאחר שלשים יום ואינו מאחה לעולם ודע כי כל קריעה אינה אלא מעומד ואם החליף בגדו הקרוע בבגד אחר אינו חייב לקרעו אף על פי שהוא בתוך שבעה אלא על אביו ועל אמו [ולא][5]) יהיו עליו כל שבעה אלא בגדים קרועים ובשבת [לא הותר ללבוש בגדים קרועים לשום איש ואם אין לו להחליף][6]) מחזיר קרע לאחוריו. ומברין הוא שעושים סעודה לאבלים לפי שהאבל אסור לאכול משלו יום ראשון כמו שבארנו ואסור לאבל לישב ע"ג מטה כל שבעה אלא בשבת לפי שהוא חייב בכפיית המטה כמו שבארנו והבאים לנחמו ולהברותו [מותר להם לישב על מטות זקופות. בראשונה היו העשירים והחשובים יושבים על המטות והעניים והנקלים על הארץ והיה זה מנהג רע בין בני אדם נולדה קנאה ושנאה ומשום זה אמרו אין מברין אלא על מטות וזקופות באופן שהשוה הזמן את הנימוסים][7]). וכך טבלה ואסקוטלא וקנון הם כלים חשובים [כמפות של עור וכלי החיזרן (קני הודו[8])][9]) לפי שאינן מצויין אצל העניים ויתביישו ולפיכך התקינו שיהיו הכל

---

1) in Ba. 2) Be וממחה. 3) hier endet das ms. Ba. 4) mss. יגון. 5) ms. שלא. 6) n. d. Ar. ergänzt. 7) n. d. Ar. ergänzt; das ms. hat das unverständliche: אין מברין אותו בחולו של מועד אלא על מטות זקופות כמו שהיו יושבין קודם על המטות זקופות. 8) Bambusrohr. 9) n. d. Ar. ergänzt.; das ms. gibt einfach: כמו כלי כסף ודומיהם.

מעאון אלאנסאן פי חין אלרכוב לאנה יקוד בה אלבהימה פצאר ממשמשי אדם ולדאלך ינתגס:

במסכת כלים ומה [שאמרנו][3]) בכאן כי השיר וכיוצא בו מקבל טומאה לפי שהוא מכלי האדם בשעת הרכיבה לפי שהוא מנהיג בה הבהמה והוא ממשמשי[4]) האדם ולפיכך מקבל טומאה:

ב. חמור יוצא במרדעת בזמן שהיא קשורה לו הזכרים יוצאין לבובין והרחלים יוצאות שחוזות כבולות וכבונות והעזים צרורות ר' יוסי אוסר בכולן חוץ מן הרחלים הכבונות ר' יהודה אומר עזים יוצאות צרורות ליבש אבל לא ליחלב:

קו' קשורה לו יריד בה מערב שבת אמא [אן][1]) תעדי מתעדי ורבט עליה אלברדעה פלא יחל[2]) אן יכרג בהא פי אלסבת. ולבובים הו אן תרבט גלוד עלי אלאת אלתנאסל מן אלדכור פלא תנכח ותהזל. ושחוזות אן תרבט אדנאב אלאנאת עלי צהורהא כי תתמכן אלדכור מנהא פתחמל. וכבולות צד דאלך והו אן תרבט אדנאבהא מע ארגלהא כי לא תנזו עליהא אלדכור. וכבונות מצאנה ודאלך אן ילף תיב עלי צופהא כי לא יתמרת באלגבאר ויבקי ברטובתה ולינה ויפעל דאלך באלנעאג וחדהא לאן צופהא אלין מן צוף אלדכור. וצרורות מרבוטה אלתדיין כי לא תסיל אלבאנהא וכאלף ר' יהודה עלי דאלך וקאל אן לא יגוז אכראגהא צרורות ליגתמע אללבן ולא יסיל חתי יחלב מנהא חלבא כתירא ואנמא יגוז אכראגהא צרורות אדי כאן אלקצד פי דאלך אן ינף אללבן מן תדיהא וינקטע והלכה כר' יהודה ואין הלכה כר' יוסי:

מה[5]) שאמר קשורה לו ר"ל מערב שבת אבל אם עבר אדם וקשר עליו המרדעת אסור [שיצא בה][6]) בשבת. ולבובים הוא שקושרין עורות על אברי הזרע מן הזכרים כדי שלא יעלו על הנקיבות ולא יתעברו [ויכחשו][7]). ושחוזות שקושרין אליות הנקיבות על גביהן כדי שיעלו הזכרים עליהם בחוזק ויתעברו. וכבולות הפך זה והוא שיקשרו אליותיהן ברגליהן כדי שלא יעלו [עליהן][8]) הזכרים. וכבונות פי' שמורות והוא שיכרכו בגד על צמרן כדי שלא יתלכלך באבק וישאר בלחל[ו]חיתו ורכותו ויעשו זה בכבשות בלבד לפי שצמרן יותר רך מצמר הזכרים. וצרורות קש[ו]רות השדים כדי שלא יזוב מהם החלב. וחלק ר' יהודה על זה ואמר כי אסור להוציאן צרורות לחלב ר"ל שתהיה הכונה בקשירת השדים כדי שיתקבץ החלב ולא יזוב כדי שיחלבו מהם חלב הרבה אבל מותר להוציאן צרורות [ליבש] אם הכוונה ליבש החלב מן השדים כלל. והלכה כר' יהודה ואין הלכה כר' יוסי[9]):

---

1) wahrscheinlich zu ergänzen. 2) Ba יגוז. 3) n. d. Ar.; ms. שאומר. 4) ms. מתשמישי. 5) ms. ומה. 6) ms. לצאת בו. 7) n. d. Ar. ergänzt. 8) ms. עליהם. 9) ms. והלכה כר' יוסי ואין הלכה כר' יהודה.

מסכת שבת:

פרק חמישי:

א. במה בהמה יוצאה ובמה אינה יוצאה יוצא הגמל באפסר והנקה בחטם והלבדקס בפרומביא והסוס בשיר[1] וכל בעלי השיר יוצאין בשיר ונמשכין[2] בשיר ומזין עליהן וטובלין במקומן:

אפסר הו אלחבל אלד̇י ירבט עלי אפ̇מאם אלגמאל. וחטם צפיחתא[3] חדיד תרתבט[4] עלי אלפכין[5] והד̇א אנמא חרּם פי נאקה̈ בֿיצֿא לאנהא אקוי ותחתאג אלי חפאטֿ אכת̇ר. ולבדקס הו[6] נוע מן אלחמיר[7] גֿיר מרתאצֿ והו מתוסּט אלחאל בין חמאר אלוחש ואלחמאר אלאהליּ. ופרומביא[8] זמאם אלחדיד. ושר[9] הו אללנאם. ומעני קולה יוצאין בשר אן תכ̇רג אלבהאים ד̇ואת אלאלגם ואעּנתהא מלפופה̈ עלי אענאקהא. ונמשכין בשר אנה יגוז גבד̇הא[10] באֿלנמהא. ומזין עליהן יעני אלאלגם אד̇א אנתגסת באהל המת. וקולה וטובלין במקומן בשרט אן לא תכון קטֿע תלך אלאלגם מצֿגוטה̈ בעצֿהא מע בעצֿ אלא יכון בינהא פצֿא יסיר כי לא תכון חציצה ואעלם אן אלאצל ענדנא אן כל מא הו מן זי אלבהאים לא ינתגס כמא נביין פי מסכת כלים ואנמא קלנא הנא אן אללגאם ונחוה ינתגס לכונה מן

אפסר הוא חבל שקושרין על פיות הגמלים. וחטם הוא טס של ברזל שקושרין אותו על הלחיים [ובלשון עברי פח: את פחי הזהב] ומה שדקדק בנאקה לבנה לפי שהיא חזקה יותר ותצטרך שמירה מעולה. ולובדקים הוא מין מן החמורים שאינן למודים והוא בינוני בין חמור הבר ובין חמור הישוב. ופרומביא הוא רסן של ברזל. ושיר הוא המתג. וענין אמרו יוצאין בשיר (ונמשכין בשיר) שיוצאות הבהמות בעלי השיר וכליהן כרוכין על צואריהן. ונמשכין בשיר כי הוא מותר למשכן במתג שלהן. ומזין עליהן ר״ל על אותן המתגין כשנטמאו באהל המת. ואמר וטובלים במקומם בתנאי שלא יהיו חלקי אותן המתגין [דחוקים][11] קצתן על קצתן [אלא יהיה מעט רוח ביניהם][12] כדי שלא יעשו חציצה ודע כי העיקר אצלנו כי כל מה שהוא מתכשיטי הבהמות אינו מקבל טומאה כאשר נבאר

1) Ba stets שיר. 2) Ba ונכנסין. 3) Br B צפיחא. 4) Ba תרבט. 5) Br B אלכפין. 6) fehlt in Ba. 7) mss. אלחמר. 8) Be ופרומביה. 9) Br B stets שֿיר. 10) Ba גד̇בהא. 11) ms. דחוקות. 12) ms. ויהיה הרוח ביניהם מעט.

לאנה יעלּק פי אענאק אלבהאים כי יסמע לה דוי ענד ג̇ריהא וחרּם[1]) כ̇רוגהא בה לאנה יט̇הר כמן יכ̇רגהא ללעב. ופקוק הו אן ימלא̇ ד̇אכ̇ל[2]) אלגרץ̇ בצוף או קטן או נחו ד̇אלך מן חית̇ לא ידוי[3]) ולא יסמע לה צות. וסולם שבצוארו אעואד תצלב עלי ענקה כי לא יקדר ידיר[4]) ראסה אלי ט̇הרה ויחךּ קרחה אן כאנת הנאך פיאד̇יהא ולא יתרכהא תנדמל[5]). ורצועה שברגלו נלד ירבט עלי רגלה אד̇א אנשק חאפורה חתי ילתחם. ותרנגול אסם אלדיך ואסם אלדג̇אג̇ה̈ תרנגולת ואלאסם[6]) אלד̇י יעמהא גמיעא ד̇כור ואנאת̇ תרנגולין[7]). וחוטין שברגליהן הי כ̇יט מרבוט עלי[8]) אלרגל עלי דורה פקט לא יתכ̇לי[9]) מנה שי ויעמל לאלעלאמה ללא תכ̇תלט. ורצועה אלסיר אלתי[6]) תרתכ̇י[10]) ויתעלק מן אלרגל. ומן נוע אלכבאש נוע לה לייה ע̇צימה̈ מת̇ל אלכבאש אלמוגודה̈ פי מצר אלתי להא ליאת תתגזי מן אעצ̇איהא גז כביר פתצנע[11]) לתלך אלליאת עגלה כי לא תנחךּ עלי אלארץ̇ ותנסלך̇. וחנונות משתקּ מן יחנון והו נבאת ינעל פי אנוף[12]) אלאנאת̇ מן אלגנם כי תרמי אלדוד אלד̇י[13]) פי אדמג̇תהא ולם יחתאג ד̇לך ללד̇כור[14]) לאנהא תנטח בעצ̇הא בעץ̇ פתקע תלך אלדוד[15]). וגימון מחראת̇ סגיר יגעל עליה כי יכ̇צע והו משתק מן הלכוף כאגמון ראשו[16]). ועור הקופד[17]) גלד אלקנפד̇ ירבט עלי ת̇דיהא כי לא ירצ̇עהא אלדביב אד̇א נאמת באלליל פאד̇א גא לירצ̇עהא[18]) צ̇רבתה שוך

ותולין אותו בצואר הבהמה כדי שישמע קולה בעת מרוצתה ואסור להוציאה בזוג שדומה כמי שמוציאה לשוק. ופקוק הוא שממלאין [חלל] הפעמון בצמר או בצמר גפן וכיוצא בו כדי שלא ישמע קולו. וסולם שבצוארו פירוש עצים שעושין כמו שתי וערב על צואר החמור כדי שלא יחזיר ראשו לגבו לחכך חבורתו אם יש שם חבורה [ויזיקנה] ולא יניחנה להתרפא. ורצועה שברגלו עור שקושרין ברגלו כשפרסתו סדוקה עד שתדבק. ותרנגול ידוע והוא שם הזכר ושם הנקבה תרנגולת והשם הכללי לכולן תרנגולי[ן][19]). וחוטין שברגליהן הוא חוט קשור על הרגל סביב ולא יתלה ממנו [כלום][20]) והוא עשוי לסימן שלא יתערב. ורצועה היא הרצועה התלויה מן הרגל. ומן הכבשים [יש] מין שיש להם אליות גדולות כמו הכבשים הנמצאים במצרים שיש להם אליות גדולות כברות כחלק גדול מגופן ועושין לאותן אליות עגלות כדי שלא יתחככו על הארץ ויפשיטו העור מעליהן. וחנונות מגזרת (צמח ששמו) יחנון והוא עשב שמשימין אותו בנחירי הנקבות מן הצאן כדי שישליכו התולעים שהם במוחן והזכרים אינן צריכין לזה לפי שהם מנגחין זה לזה ונופלים התולעים. וגימון מחרישה [קטנה] [ושל גמי][21]) ישימו אותה עליה כדי שיכוף אותה ותלמוד לחרוש וחבירו הלכוף כאגמון ראשו. ועור הקופד עור של שרץ מלא קוצים [ו]קושרין אותו על שדי הפרה כדי שלא יינקו אותה הנחשים כשתישן

---

1) Ba ויחרם. 2) fehlt in Ba. 3) Br B יודי 4) Br B; mss. ירד. 5) Br B am Rande אי תתמאת̇ל. 6) fehlt in Ba. 7) Br A u. B תורנגולין. 8) Be פי. 9) Ba יכתלי. 10) Ba ירתכ̇י. 11) Ba פיצנע. 12) Br B אנף; Ba אנאף. 13) Br B אלתי. 14) Br A B פי אלדכור. 15) fehlt in Be. 16) Jes. 58, 5. 17) Be הקופר. 18) Be לרצ̇עהא. 19) ms. תרנגולים. 20) ms. כלל. 21) wohl zur Herleitung der Wurzel גימון.

ג. ובמה אינה יוצאה לא יצא הגמל במטוטלת[1]) לא עקוד ולא רגול וכך שאר כל הבהמות[2]) לא יקשור גמלים זה בזה וימשוך אבל מכנים[3]) הוא חבלים לתוך ידו ובלבד שלא יכרוך:

מטוטלת רקעה̈ מרבוטה̈ פי ד̇נב אלבהימה̈ ען עלאמה̈ או כ̇אצייה̈ לאמר מא. ועקוד מרבוט אליד ואלרגל מעא. ורגול הו אן יטוי ידה עלי ד̇ראעה וירבט וכת̇יר מא יפעל מת̇ל הד̇א[4]) באלגמאל[5]). ולא יקשור גמלים זה בזה וימשוך ולו כאנת קשורה מערב שבת כי לא יט̇הר כמן יחמלהא אלי מלעב אלדואב̇ וקו׳ ובלבד שלא יכרוך יריד בה שלא יקשור ויכרוך והד̇א אלפצל ליס הו מתעלק באלסבת ואנמא יחר̇ם ד̇אלך פי אלסבת ופי ג̇ירה לאן אלעלה̈ משום כלאים וד̇אלך אד̇א כאנת אלחבאל אלתי תקאד בהא מנהא צוף ומנהא כתאן ומנהא חלף[6]) פחינ̇יד̇ לא יחל לה אן יקשור ויכרוך ואמא אן לם תכון כלאים פיחל לה אן יקשור ויכרוך[7]) ויקודהא כד̇אלך פי אלסבת ובשרט אן לא תכון אטראף אלחבאל מדליה̈[8]) כ̇ארגה̈ ען[9]) ידה אלי אלארץ̇ קבצ̇ה̈ פמא זאד ללא יט̇הר[10]) כמן יחמל חבלא מעלקא מן ידה:

מטוטלת חתיכת בגד קשורה בזנב הבהמה לסימן או לסגולה לשום דבר. ועקוד קשור היד והרגל ביחד. ורגול הוא שיכפפו היד על הזרוע ויקשרו אותו והרבה עושין זה בגמלים. ולא יקשור גמלים זה בזה וימשוך ואפי׳ היו קשורין מערב שבת כדי שלא יראה כמי שמוליכן למקום שוק הבהמות. ואמרו ובלבד שלא יכרוך רוצה בו [לאמור] שלא יקשור ויכרוך וזה המאמר שאמר ובלבד שלא יכרוך אינו תלוי בשבת בלבד אלא בשבת ובשאר ימים כי הטעם משום כלאים וזה כי כשהחבלים שמנהיגים בהם הבהמה הם מקצתם צמר ומקצתם פשתים ומקצתם גמי אז יהיה אסור לו שיקשור ויכרוך וינהיג אותה בהם ומה שהתיר בשאר חבלים בשבת בתנאי שלא יהיו ראשי החבלים תלויין ויוצאין מתחת ידו לארץ טפח או יותר כדי שלא יראה כמי שנושא חבלים תלויים מידו:

ד. אין חמור יוצא במרדעת בזמן שאינה קשורה לו ולא בזוג אע״פ שהוא פקוק ולא בסולם שבצוארו ולא ברצועה שברגלו ואין התרנגלין יוצאין בחוטין ולא ברצועות שברגליהן אין הזכרים יוצאין בעגלה שתחת האליה ואין הרחלים יוצאות חנונות ואין העגל יוצא בגימון לא פרה בעור הקופר ולא ברצועה שבין קרניה פרתו של ר׳ אלעזר בן עזריה היתה יוצאה ברצועה שבין קרניה שלא ברצון חכמים:

בזמן שאינה קשורה לו מערב שבת כאלד̇י בינא פי מא תקדם. וזוג אלגרץ̇

בזמן שאינה קשורה לו מערב שבת כאשר בארנו קודם זה. וזוג [הוא] פעמון

---

1) Ba במטולטלת. 2) Be הבהמה. 3) Be מכנס. 4) Ba ד̇לך. 5) Br B באלגמל. 6) ms. חֵלֶף. 7) in Ba. 8) Br B מתדליה̈. 9) Ba מן. 10) Ba ינט̇ר.

עלה תחרימהא א״אך תסקט להא פי רשות הרבים ותגיבהא פי ידהא. ועיר של זהב תאג דׄהב עלי צורה ירושלם כאן דׄאלך זייהן. וקטלה מכׄנקה והי כׄיט תדכׄל פיה חבוב דׄהב וירבט עלי אלענק. וקו׳ אינה חייבת חטאת לאן טבעת שאין עליה חותם פיהא בעץׄ אלזי ואן כאנת ליסת[1]) מן חלי אלנסא עלי אלכמאל. ומחט שאינה נקובה קד[2]) תקסם בהא שער ראסהא פכאנהא מן אנואע זייהא ולדׄאלך אינה חייבת חטאת:

עצמו זולת הציץ. ואמרו לרשות הרבים (הוא) משמש לכל מה שזכר כי טעם אסורם גזירה שמא יפלו ברשות הרבים ותטלם ותביאם בידה. ועיר של זהב כליל של זהב [עם][9]) צורת ירושלים [והיה][10]) אצלם תכשיט. וקטלה חונקת והיא חוט[11]) שעורכין [בו][12]) גרגרי זהב וקושרין אותה על הצואר בדוחק [כאדם החונק את עצמו ולפיכך נקראת חונקת ובלשון ערבי מכנק״ה]. ואמרו אינה חייבת חטאת לפי שטבעת שאין עליה חותם יש בה קצת תכשיט אע״פ שאינה מתכשיטי הנשים לנמרי. ומחט שאינה נקובה אפשר שתחלק בה האשה שער ראשה ולפיכך היא ממיני תכשיטיה ולפיכך אינה חייבת חטאת:

ב. לא יצא האיש בסנדל המסומר ולא[3]) ביחיד בזמן שאין ברגלו מכה לא בתפלה ולא בקמיע שאינו[4]) מן המומחה ולא בשריון[5]) ולא בקסדה ולא במגפים ואם יצא אינו חייב חטאת:

סנדל מסומר קׄרׄק מסמׄר במסאמיר ובשרט אן תכון תלך אלמסאמיר לאלתקוייה. ועלה תחרימה אן פי זמאן שמד מן אלשמדות כאנו מגתמעין לאלצלאה ואלקראה פי אלכׄפי פסמעוא צׄגיג[6]) פצׄנו אן קד[2]) שער בהם אלכאפרין פדרס בעצׄהם בעצׄא בתלך אלאקראק אלמסמרה ומאת מנהם כתׄירא פחרמו אלכׄרוג בסנדל המסומר פי אלסבת ואלעיד לכונהמא יומׄא אנתמאע[7]) ואדׄא כאן פי רגלה גרח פיכׄרג באלקרק פי אלרגל אלצחיח[8]) וקולה מומחה אקתצר עלי אלנעת וחדׄף אלמנעות עלי מא יגוז וכאנׄה קאל מאדם המומחה. ומומחה הו

סנדל המסומר מסומר במסמרים ובלבד שיהיו עשוין לחזק וטעם איסורו כי בזמן שמד מן השמדות[13]) היו מתקבצין לתפילה ולקריאת שמע במערות ושמעו קול המון וסברו שמא הרגישו בהם [הכופרים[14]) ו]דחקו זה את זה ודרסו זה את זה באותן הסנדלים המסומרים ומתו מהם רבים ולפיכך אסרו לצאת בסנדל מסומר בשבת ויום טוב לפי שהם ימי כניסה וכנופיא ואם יש ברגלו מכה יוצא בסנדל יחיד ברגלו הבריאה. ואמרם מומחה [סמך][15]) על התואר וחסר המתואר כמנהג כאילו אמר מאדם מומחה. והמומחה הוא שנבחן ונתנסה שלוש פעמים ונתאמת בו הנסיון

---

1) Ba ליס. 2) fehlt in Ba. 3) Be לא. 4) Be בזמן שאינו. 5) Be בשרין.
6) Be עגיג. 7) Ba אגמאע. 8) das msc. beim fem. رِجْل ist sehr auffallend.
9) ms. על. 10) ms. והיתה. 11) ms. חוטין. 12) ms. בה. 13) ms. צרה מן הצרות.
14) n. d. Ar.; ms. האויבים gewiss ebenso wie 13) infolge der Censur. 15) ms. סמוך.

אלקנפד̇ ויפר̈ מנהא. וקו' פרחו של ר' אלעזר בן עזריה יעני אלד̇י אפתי פיהא לאמראה̈ גאורת̇ה ואין הלכה כמותו לאנה שבה משאוי ומן הד̇ה אלעלה̈ חר̈ם כל מא חר̈ם:

בלילה וכשבאין לינק מבין אותם הקוצים שבעור ובורחים מהם. ואמרו פרחו של ר' אלעזר בן עזריה רוצה לומר כי הוא דן (ב)זה הדין לאשה שכנתו ואין הלכה כמותו לפי שהוא כמו משוי ומזה הטעם אסרו כל מה שאסרו:

פרק ששי:

א. במה אשה יוצאה ובמה אינה יוצאה לא תצא אשה לא בחוטי צמר ולא בחוטי פשתן ולא ברצועות שבראשה ולא תטבול בהם עד שתרפם ולא בטטפת ולא בסנבוטין בזמן שאינן תפורין ולא בכבול ברשות הרבים ולא בעיר של זהב ולא בקטלה ולא בנזמים ולא בטבעת שאין עליה חותם ולא במחט שאינה נקובה ואם יצאת אינה חייבת חטאת:

קו' לא תטבול בהם עד שתרפם הו עלה̈ חרמאן כ̇רוגהא בהד̇ה אלאכ̇יאט פי אלסבת לאנא נת̈קי אן תחתאג אלי טבילה בשבת פתזילהא ען[1]) גבינהא או ראסהא חתי תטהר ללא תכון חציצה ותג̇יזהא[2]) פי ידהא ארבע אמות ברשות הרבים לאן הד̇ה אלחוטין אנמי הי[3]) עלי אלראס אמא חוטי צואר פיגוז אלטבילה בהם ולד̇אלך תצא בהם בשבת. וטוטפת עצאבה̈ תרבט עלי אלגבין מן אלאד̇ן לאלאד̇ן. וסנבוטין מעאלק תתעלק מן אלעצאבה̈ עלי אלצדג̇ין ואלכ̇דין. וקו' בזמן שאינן תפורין יעני אן לא תכון תלך אלעצאבה̈ או אלמעאלק מכ̇ייטה[4]) עלי אלוקאיה̈ אלתי תג̇טי בהא ראסהא[5]). וכבול טר̈ה̈ מן ת̇וב תרבט[4]) עלי אלגבין איצ̇א ותכון אלעצאבה̈ עליהא כי לא תא̇לם אלגבין וקד יתזיין בהא דון עצאבה̈. וקולה ברשות הרבים כ̇ארם לאלכל אן

מה שאמר לא תטבול בהם עד שתרפם הוא טעם איסור יציאתה באלו החוטין בשבת לפי שנחוש שתצטרך לטבילה בשבת ותסיר אותם מעל ראשה ומצחה כדי שלא יהיו חוצצין ותעבירם ארבע אמות ברשות הרבים כי אלו החוטין הם על הראש אבל חוטי הצואר מותר לטבול בהם ולפיכך תצא בהם בשבת. וטוטפת הוא ציץ יקשרו אותו על המצח מאוזן לאוזן. וסנבוטין [נקראים בלשון חכמים לחיים והם ממיני התכשיט ו]נתלין מן הציץ על הצדעים ועל הלחיים [ולפיכך נקראים לחיים]. ואמרו בזמן [שאינן][6]) תפורין רוצה לומר [אם אין ציץ או נחלה זה תפור על הדבר המגין שתכסה בו את ראשה][7]). וכבול חתיכה של בגד [כמו מצנפת] שקושרין [גם] אותה על המצח ונותנין הציץ עליה כדי שלא יזיק הציץ [את ה](ב)מצח והוא תכשיט בפני

---

1) Be hat מן ען. 2) Be ותגוזהא. 3) Br B fügt hinzu חראם. 4) fehlt in Ba. 5) Br B אלראם. 6) ms. שהן falsch. 7) n. d. Ar. ergänzt; das ms. gibt nur: תפורין בטטפת.

בינהמא סלסלה וכאנו יתזיינון בהדה אלכבול אלאבכאר כי לא ימדון אלבאע פתלחקהם אדייה. וקולה טהורה וטמאים כֿארג ען אחכאם אלסבת ואנמא קאל דֿאלך למא וקע דֿכרהא פאעלמנא פיהא בחכם אכֿר והו אן אלכֿלאכֿל לא תקבל טומאה לאן ליסת מן כלי מתכות שיש לו שם בפני עצמו ואלכבלים תקבל אלנגאסה לאנהא מן גמלה אלכלים אלמפרדה אלאסם וסתתביין אצול דֿאלך כלה פי מסכת כלים ושרח תכשיטין חלי וזינה ושרח גנאי אלקבח ואלסמאגה והלכה כחכמים:

ביניהם שלשלאות והיו מתקשט(ים)[ות] באלו הכבלים הבתולות כדי שלא יפסעו פסיעה גסה ויגיע להן היזק בבתוליהן. ומה שאמר טהורה וטמאים אינו נכלל בדיני שבת אבל אמר זה מפני שהזכיר בכאן כבלים והודיענו דין אחר והוא כי העכסין אינן מקבלין טומאה לפי שאינן מכלי מתכות שיש לו שם בפני עצמו והכבלים מקבלין טומאה לפי שהם מכלל הכלים שיש להם שם מיוחד ועוד יתבארו אלו העקרים במסכת כלים ופי' תכשיטין עדיה וחליה וגנאי פירושו [לפי מקומו והוא הפך השבח כלומר] רוע וכיעור והלכה כחכמים:

ה. יוצאה אשה בחוטי שער בין משלה ובין משל חברתה ובין משל בהמה בטטפת ובסנבוטין בזמן שהן תפורין ובכבול ובפאה נכרית בחצר ובמוך שבאזנה במוך שבסנדלה במוך שהתקינה לנדתה בפלפל ובגרגר מלח ובכל דבר שתתן לתוך פיה ובלבד שלא תתן כתחלה בשבת ואם נפל לא תחזיר שן תותבת ושן של זהב ר' מתיר וחכמים אוסרין:

חוטי שער כֿיוט[1]) אלשער אעני אלכֿיוט אלמעמולה מן אלשער לאנהא לא יגרי אמרהא מגרי חוטי צמר וחוטי פשתן אלמדֿכורה אול אלפרק לאן חוטי שיער ולו שדתהא עלי גבינהא גאיה אלשד אינה חוצצת בל ידכֿלהא אלמא פלמא יגוז בהא אלטבילה גאז להא אלכֿרוג בהא פי אלסבת כמיביינא פי אול פרק ולו אסמענא אלחכם פי של חברתה לקלנא לכונהא מן נוע אלאנסאן אמא של בהמה פלא יחל[2]) ולו אסמענא של

וחוטי שער הם החוטים הנעשים משער כי אין ענינן כענין חוטי צמר וחוטי פשתן הנזכרים בראש הפרק כי חוטי שער אפילו קשורין על מצחה קשר מהודק אינם חוצצין לפי שהמים נכנסים בהם ולפי שמותר לטבול בהם מותר לצאת בהם בשבת כאשר בארנו בראש הפרק. [3])[ואלו השמיעונו החכמים של חברתה היינו אומרים להיותה ממין האדם אבל של בהמה אינו מותר ואלו השמיעונו של בהמה היינו אומרים מפני שלא

---

1) Be כיט. 2) fehlt in Ba. 3) n. d. Ar.; ms.: ואלו השמיעונו שלה היינו אומרים שלה שאינן מאוסין לה מותר אבל של חברתה שהם מאוסין לה ושמא יש לחברתה בראשה חולי הנקרא חולי השועל [והוא מריטת השער] וכיוצא בה אסור ואלו השמיעונו של חברתה היינו אומרים של חברתה שהיא ממינה מותר אבל בשל בהמה שאינה ממינה אסור על כן השמיעונו ש[הכל] מותר.

אלדִי אמתחן וגרב ג' מראת[1]) וצחת פיה אלתגרבה ויכון אלשׂכץ מומחה באן יברֿי בחרוה תלאת מראת. ושרין אלורד. וקסדה ביצה אלחדיד אלתי תגעל פי אלראס. ומגפים געל מן חדיד יכסי[2]) אלרגל כלהא כי לא תצׂרב רגלה ענד אלקתאל באלחדיד[3]) פיסקט:

ויהיה האיש מומחה כשירפא בקמיע שלו שלש פעמים. שריון ידוע [שריון קשקשים]. וקסדא כובע של ברזל. מגפיים [נעל של ברזל יכסה כל הרגל כדי שלא יכו את רגלו בשעת המלחמה בברזל ויפול][7]):

ג. לא תצא אשה במחט נקובה ולא בטבעת שיש עליה חותם לא בכוכליור ולא בכובלת ולא בצלוחית של פלייטון ואם יצאת חייבת חטאת דברי ר' מאיר וחכמים פוטרין בכובלת ובצלוחית של פלייטון:

למא[4]) תם דֿכר אלאשיא אלתי אן[3]) כֿרג בהא לא ילזם עלי דֿאלך חטאת באגמאע אכֿד פי דֿכר אלאשיא אלתי אן[3]) כֿרג בהא לזמה חטאת ולהדֿא לם יוצל הדֿא אלנוע באלמתקדם. וכוכליור שבה חלקה תחדק באלראס. וכובלת אניה צגירה[5]) תתכֿ מן פצה או דֿהב יגֿ' פיהא מסוח תתטייב בה אלאמראה. ופלייטון אלמסך ונחוה מן אנואע[3]) אלטיב והלכה כחכמים:

כאשר השלים לזכור הדברים שאם יצא באחד מהם לא יתחייב חטאת לדברי הכל התחיל לזכור הדברים שאם יצא באחד מהם יתחייב חטאת ומפני זה לא דבק(ו) (כ)זה המין (הראשון) [במה שקדם]. וכוכליאר כמו טבעת שמסבב הראש כולו [ובלשון חכמים קורין אותו מכבנתא]. וכובלת כלי קטן מכסף או זהב ונותנין בו משיחה טובה יתעדנו בה הנשים. ופלייטון [המור] הוא המוסק והדומה לו ממיני הבושם והלכה כחכמים:

ד. לא יצא האיש לא בסייף ולא בקשת ולא בתרים ולא באלה ולא ברומח ואם יצא חייב חטאת ר' אליעזר אומר תכשיטין הן לו וחכמים אומרין אינן לו אלא גנאי שנ'[6]) וכתתו חרבותם לאתים וחניתותיהם למזמרות ברית טהורה ויוצאין בה בשבת כבלים טמאין ואין יוצאין בהן:

תרים אלתראס. ואלה דרקה מן עוד ולים בין תרים ואלה גֿיר אן תרים שכלה לאלתתלית ואלה לאלתדויר וכֿלאהמא מן עוד. ברית כֿלאכֿל תעמל פי אלסאקין. וכבלין כֿלאכֿל עלי תלך אלצורה ותמתד

תרים הוא המגן. ואלה מגנה מעץ ואין בין המגן והאלה אלא שהמגן תבניתו כמו משולש ואלה תבנית(ו)[ה] עגולה ושניהם מעץ. בירית אצעדה בשוק. כבלים עכסין בצורת האצעדה והיו מטילין

[1]) in Ba. [2]) Ba יגטי. [3]) fehlt in Ba. [4]) Ba למא אן. [5]) Ba סגירה.
[6]) Jes. 2, 4. [7]) ms.: מלבוש של ברזל יכסה בו כל האדם בשעת המלחמה כדי שלא יכו אותו ויפול.

ארעא לג̇לט̇ כ̇לטהא וצלאבה̈ גרמהא. וסלע דרהם מנקוש מן פצ̇ה̈ או ג̇יר ד̇אלך לאן כ̇אצייה̈ אלנפע אנמא הו פי אלנקש. וחוטין כ̇יוט תרבט פי אלענק ובשרט אלא[1]) תכון מלוונה̈ לאנהא אד̇א כאנת מלו̈נה̈ בגמאל תלך אלאצ̇יאט קד תזילהא[2]) מן ענקהא [0] ותערצ̇הא עלי צאחבתהא[3]) פי רשות הרבים. רעולות מגרצאת יעני אן אלנסוה̈ אלערביאת יכ̇רנן באלג̇רץ̇ כמא שאנהם אן יפעלוא דאימא והו נוע מן אלחלי הנט(י)פות והשרות והרעלות[4]) ומנה הברושים הרעלו[5]) אי הזת וחרכת ליסקט טעמהא. וקיסמין שבאזניהם הי אעואד צג̇ירה̈ מדוורה̈[6]) תדכ̇ל פי ת̇קב אלאד̇אן כי לא ילתחם אלת̇קב. ופרופות מלפופאת יעני אן תגמע אטראף אט̇נאב אלרדא בעצ̇הא עלי בעץ̇ עלי שי צלב ותרבט מן פוק ת̇ם קאל אן גמיע אלנסוה̈ יגוז להן אלכ̇רוג עלי הד̇ה אלחאלה̈ ואנמא כ̇צ̈ץ̇[7]) אלערביאת ואלמאדיאת לאנהן[8]) אלמעלומאת בהד̇א אלשכל:

[חבורה] וחכמים קוראין אותו בת ארעא לעובי [הרכבתו][10]) וקושי עצמה. וסלע כמו פשוט [מין מטבע] מפותח מכסף או נחושת וזולתו כי סגולת התועלת היא בפתוח. וחוטין הוא חוטין קשורין בצואר ובלבד שלא יהיו צב[ו]עים כי אם הם צבועים מחמת יפין תסיר אותם מצואריה ותראה לחברותיה ברשות הרבים. רעולות כמו פעמונים או זגין כי הנשים הערביות היו יוצאין בזגין כמו שמנהגן לצאת תמיד והוא מין ממיני החלי הנט(י)פות והשרות והרעלות וכמוהו והברושים הרעלו כלומר הונדו והונעו כדי שיפול פריין. וקסמים שבאזניהם עצים קטנים עגולים היו מכניסין אותם בנקבי אזניהם כדי שלא יסגר הנקב. ופרופות כמו כרוכות ר"ל כי הנשים היו אוספות שולי הרדיד וכנפותיו יחד על דבר קשה [כמו אבן או עץ] וקושרות מלמעלה. ואח"כ אמר כי כל הנשים מותר להן לצאת בזה [האופן][11]) ומה שיחד ערביות ומדיות לפי שהן הידועות בזה המעשה וזה המנהג:

ז. פורפת על האבן ועל האגוז ועל המטבע ובלבד שלא תפרוף כתחלה בשבת:

הד̇ה אלפריפה אנמי הי בשבת לאן ליס פיהא עקדה בל לף אלכ̇יט פקט וקו' ובלבד שלא תפרוף כתחלה[9]) בשבת ראגע עלי אלפצל אלאכ̇יר והו קו' על המטבע לאן לא יגוז להא טלטול מטבע בשבת:

וזאת הפריפה היא בשבת כי אין בה קשר אלא כריכת החוט בלבד. ואמרו ובלבד שלא תפרוף לכתחלה בשבת הוא חוזר אל המאמר האחרון [והיה][12]) אמרו על המטבע לפי שאסור טלטול המטבע בשבת:

ח. הקטיע יוצא בקב שלו דברי ר' מאיר ר' יוסי אומר אם יש לו בית קבול כתיתין טמא סמוכות שלו טמאים מדרס ויוצאין בהן בשבת

---

1) Ba לא. 2) Ba תזילהם. 3) fehlt in Ba. 4) Jes. 3, 19. 5) Nah. 2, 4. 6) Ba ממדודה̈. 7) Ba ד̇כר. 8) Be אנהן. 9) Ba לכתחלה. 10) ms. חלטיה. 11) ms. הענין. 12) ms. והוא.

בהמה לקלנא למא לא תכרההא[1]) אלנפס לאן לא יתוקע מן דׄאלך אדׄיה̈ אמא של[2]) חברתה קד יד׳ פי ראס צאחבתהא דא תׄעלב או צלע ותסתקדׄרהא[3]) ותזילהא מן ראסהא וכאן תחרם להדׄא אלסבב פאסמענא אנהא חלאל. ופיאה נכרית גׄלאף קד [9]יכון קד[10]) אלוק עליה שער גמיל כתׄיר ילבס עאריה̈[4]) עלי אלראס לתחזיין[5]) באלשער. ומוך ליקת[6]) צוף או קטן או נחוהמא[7]). וקו׳ ובמוך שהתקינה לנדתה ולו אחתמלתה וכאן גׄיר קשור לאנהא לאסתקדׄארהא לה אן סקט לא תרפעה אמא מוך שבאזנה ושבעקיבה פחתי יד׳ מרבוטא רבאטא[8]) חסנא פי אלאדׄן ואלרגל. ואנמא תגעל פי פמהא אלפלפל ואלמלח ומא אשבההמא[9]) לתזיל אלראיחה̈ אן כאנת דׄאת ראיחה̈ פם. ושרח[10]) שן תותבת סן מגעולה̈ אעני אן יכון קד זאלת להא סן פתגעל פי דׄאלך אלמוצׄע סנא עאריה̈ ויתׄבת באנצׄגאעה[11]) בין אלאסנאן. ושן של זהב הו אן תכון סן מן אסנאנהא מגׄיירה̈ אללון פתעמל גׄלאף דׄהב עלי שכל תלך אלסן פתרכבה עליהא לתסתר עיבהא. ור׳ יקול אן והדׄא אנמא פעלתה מן אגׄל אלעיב פלא נקול אנהא תקלעה ותערצׄה עלי צאחבתהא ואלחכמים יקולון קד תקלע ותערצׄה פי רשות הרבים ולדׄאלך יחרם אלכׄרוג בה והלכה כחכמים:

תקוץ הנפש בה משום שלא יארע מזה מחלה אבל של חברתה שמא יש בראש חברתה חולי השועל או קרחת ותמאס בהם ותסירם מראשה וכיוצא בו אסור מסבה זו והשמיעונו שהוא מותר]. ופאה נכרית כמו מגבעת ירבקו [בה][12]) שער נאה והרבה ותשים אות(ו)[ה] האשה על ראשה דרך עראי כדי שתתקשט בשער. ומוך מעט צמר [או][13]) צמר גפן ודומיהן. ובמוך שהתקינה לנדתה אפילו נשתמשה [בו][14]) [והיה בלתי קשור][15]) לפי שאם נפל לא [תרימנו][16]) מפני מאיסותו אבל מוך שבאזנה ושבעקבה לא תצא [בו][14]) עד שיהא קשור קשר מהודק באוזן או בעקב. ומה שתתן האשה בפיה פלפל או מלח והדומין להם הוא להעביר ריח הפה אם יש בה [זוהמא או] ריח רע. ושן תותבת הוא שן נכרי שנותנת האשה בפיה במקום שינה שנפל לה דרך עראי ויתחזק בלחיצת השנים. ושן של זהב הוא שיהיה שן משניה משונה במראיתו ותעשה מכסה מזהב בצורת אותו השן ותרכיבהו עליו להסתיר מומה ורבי אומר שכיון שזה המעשה הוא להסתיר מומה (ש)לא תעקור אותו להראותו לחברותיה וחכמים אומרים שתעקור ותראה ברשות הרבים ולפיכך אסור לצאת בו והלכה כחכמים:

ו. יוצאין בסלע שעל הצינית הבנות יוצאות בחוטין אפילו בקיסמין שבאזניהם ערביות רעולות ומדיות פרופות וכל אדם אלא שדברו בהווה:

צנית סלעה̈ ויסמונהא אלחכמים בת

צינית חולי הנקרא בערבי סלע״א

---

[1]) Br B am Rande: להא אלכׄרוג בהא פי אלסבת כמא ביינא פי אול אלפרק ולא אסמענא אלחכם. [2]) Ba בשל. [3]) ואסתקדׄרתהא. [4]) dem talmud. עראי nachgebildet. [5]) Ba לתזיין. [6]) Ba u. Br B לוקה; letzteres darüber ליקה. [7]) Ba נחוהא. [8]) Ba רבטא. [9]) Be אשבההא. [10]) fehlt in Ba. [11]) Ba באנצׄאגה. [12]) ms. בו. [13]) ms. מצמר. [14]) ms. בה. [15]) ms. שלא יהיה קשור. [16]) ms. תטלנו ולא תביאנו.

הדֿה קשרים ביינת פי אלתלמוד ודֿאך אנהם דֿכרו אן אלאבן אלצֿגיר אדֿי כאן כתֿיר אלמחבהֿ פי אביה ולא יקדר אן יפארקה ויאול בה דֿאלך לאדֿייהֿ פיאכֿד אלואלד סיר מן נעלה אלאימן ויربטה לה פי דֿראעה אלאיסר פינפעה דֿאלך באלכֿאציהֿ והדֿה הי קשרים וקו׳ וכל אדם ראנע עלי אבאחתה לאולאד אלמלוך אלכֿרוג באלאגראץ:

אלו הקשרים נתבארו בגמרא והוא כי הם זכרו כי הבן הקטן כשיש לו אהבה רבה לאביו ולא יכול הנער לעזוב את אביו [ויזיק לו זה][5]) שהאב לוקח שרוך נעלו הימנית ויקשרנו לו בזרועו השמאלית ויועיל לו בסגולה ואלו הן קשרים ואמרו וכל אדם חוזר [להיתר יציאת בני מלכים][6]) בזנין:

י. יוצאין בביצת החרגול ובשן של שועל ובמסמר הצלוב משום רפואה דברי ר׳ יוסי ר׳ מאיר אוסר אף בחול משום דרכי האמורי:

חרגול נוע מן אלגראד את החרגול למינהו[1]) ודֿאלך ינפע מן צֿעף אעצאב אלאוראך[2]) באלכֿאצייה ושן של שועל יסתעמל לאלנום אן אכֿדֿ סן תֿאלב חי ועלק עלי מן כתֿר נומה איקצֿה ואן אכֿדֿ מן תֿעלב מיית פעל צֿד דֿאלך וכאן[3]) יזעם אצחאב אלכֿואץ̈ אן אדֿא אכֿדֿ מסמאר מן כֿשבהֿ אלמצלוב ועלק עלי מן בה חמא גֿב נפעה דֿאלך והלכה כר׳ יוסי לאן אלאצל ענדנא כל שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי האמורי וליס ענה יקול אללה[4]) ולא תלכו בחוקות הגוי וכו׳:

חרגול מין חגב את החרגול למינהו וזה יועיל לחולשת עצבי הירכים בסגולה. ושן של שועל יעשה לשינה ומי שיקח שן של שועל חי ויתלה אות(ו)[ה] על מי שארך שנתו תקיצו ואם לוקח משועל מת יעשה להפך וכמו כן יזמו בעלי סגולות כי כשיוקח מסמר מעץ הצלוב ויתלה אותו על גרגרת מי שיש בו קדחת שלישית יועיל לו והלכה כר׳ יוסי כי העיקר אצלנו כל שיש בו משום רפואה אין בו משום דרכי אמורי ועל זה לא אמר הכתוב לא תלכו בחוקות הגוי(ים):

פרק שביעי:

א. כלל גדול אמרו בשבת כל השוכח עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה אינו חייב אלא חטאת אחת והיודע עיקר שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל שבת ושבת והיודע שהיא שבת ועשה מלאכות הרבה בשבתות הרבה חייב על כל מלאכה ומלאכה והעושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא חטאת אחת:

1) Levit. 11, 22. 2) Br B אלורך. 3) Br B; mss. וכדֿאלך. 4) Levit. 20, 23. 5) ms. וישוב עליו להיזק. 6) ms. להתיר לבני מלכים שיצאו.

ונכנסין בהן לעזרה הכסא וסמוכות שלו טמאין מדרס ואין יוצאין בהן
בשבת ואין נכנסין בהן לעזרה אנקטמין טהורין ואין יוצאין בהן:

בית קיבול כתיתין הו אן יד׳ פי דאלך אלעוד חפרה תדכל פיהא אטראף אללחם אלתי תנף ותבקא נאתיה למן קטע ידה או רגלה אן לם יקטע[1]) קטעא מחכמא. וקו׳ טמא יעני אנה יקבל טומאה ולו כאנת[2]) טומאת מדרס[3]) לאנה כלי קיבול כמי נבין פי כלים. וטומאת מדרס הו או כל מא יצלח למשכב ומושב אדא חצל תקל אלזב עליה אנתנס ולו כאן בין אלזב ואלמושב וסאיט מן חגארה מתלא וסתתביין הדה אלטומאה עלי אלכמאל פי מסכת זבים פלמא דכר אלקב[4]) והו רגל אלעוד אלדי[5]) יתכדה אלאקטע ודכר רפאידה אנהא גאיז אלכרוג בתלך אלרפאיד פי אלסבת לאנהא תאבתה ואנהא ידכל בהא אלעזרה וליס הי דרך בזיון מתל אלקרק ואלנעל אלדי לא יחל אן ידכל בה הר הבית בנמלתה כמי ביינא פי אכר ברכות תכלם איצא עלי סמוכות של כסא א״ כסא כאן פקאל אנהא תקבל אלנגאים ומן אשכאל הדה אלרפאיד אלתי כאנת מעלומה אלצורה ענדהם יעלם לאי סבב לא יכרג בהא פי אלסבת ודאלך לכתרה אנכלאעהא מן אלרגל ויציר אלמאשי בהא כאנה ינקלהא ויגרהא. אנקטמין קבאקב אלעוד ולכונהא לא תצלח למשכב ומושב ולא יסתקל[6]) אלמשי בהא צארת לא תקבל נגאסה אלמדרס וסתבין אצול דאלך כלה פי מסכת כלים והלכה כר׳ יוסי:

בית קיבול כתיתין ענינו שיהיה באותו עץ שהוא קב הקטע גומא שיכנסו בה קצ(ו)ות הבשר שיבש ונשאר יוצא לחוץ ממי שקטעו ידו או רגלו ולא כוונו החתך ואמרו טמא ענינו שהוא מקבל טומאה אפילו טומאת מדרס לפי שהוא כלי קבול כאשר נבאר במסכת כלים. טומאת מדרס הוא כי כל מה שהוא ראוי למשכב ומושב כשניתן כובד הזב עליו נטמא ואפילו יהיה בין הזב ובין המושב דברים בינונים מאבנים וכיוצא בו ועוד (ה)[ת]תבאר זאת הטומאה משלם במסכת זבים ולפי שזכר הקב והוא הרגל [של עץ][שיאחז][7]) הקיטע וזכר מסעדיו שהוא מותר לצאת בהם בשבת לפי שה(ן)[ם] קיים(ות)[ים] וחזק(ות)[ים] ושיכול להכנס בהן לעזרה ואינו דרך הבזיון כמו הסנדל והמנעל שהוא אסור להכנס בהן להר הבית כולו כאשר בארנו בסוף ברכות. [ו]דבר גם כן על סמוכות של כסא איזה כסא שיהיה ואמרו שהן מקבלות טומאה ומצורות אלו המסעדים שהיו ידועים אצלם יודיע מאיזה טעם לא יצא בהם בשבת והוא לרוב התפרקם מן הרגל וההולך בהן יראה כאילו הוא מוליכן או ג[ו]ררן. אנקטמים כמו מנעל[ים] מעץ ולפי שאינ(ה)[ם] ראוי(ה)[ים] למשכב ומושב ולא תקל ההליכה בהם אין מקבלין טומאת מדרס ועוד יתבארו אלו העקרים כולם במסכת כלים והלכה כר׳ יוסי:

ט. הבנים יוצאין בקשרין ובני מלכים בזוגין וכל אדם אלא שדברו
חכמים בהווה:

---

1) Ba יכן. 2) nicht in Ba. 3) ms. שרץ. 4) fehlt in Ba. 5) Ba אלתי.
6) Be יסתקר. 7) ms. שיעשה.

ב. אבות מלאכות ארבעים חסר אחת החורש והזורע והקוצר והמעמר והדש והזורה והבורר והטוחן והמרקד והלש והאופה הגוזז את הצמר והמלבנו והמנפצו והצובעו הטווהו והמיסך והעושה שני בתי נירין והאורג שני חוטין והבוצע שני חוטין הקושר והמתיר והתופר שתי תפירות והקורע על מנת לתפור שתי תפירות הצד צבי והשוחטו והמפשיטו והמולחו והמעבדו והמוחקו והמחתכו הכותב שתי אותות והמוחק על מנת לכתוב שתי אותות הבונה והסותר המכבה והמבעיר והמכה בפטיש והמוציא מרשות לרשות אלו אבות מלאכות ארבעים חסר אחת:

מעמר הו אלד̇י יכדס אלקבצ̇את אלמחצודה̈ בעצ̇הא עלי בעצ̇ ועומר אסם אלקבצ̇ה̈ מן אלקמח ואלשעיר וגירהמא מן גמיע מא יחצד. בורר אלד̇י ינקי אלחגר ונחוה מן כדיס אלזרע. מרקד אלד̇י יגׄרבל אלדקיק ליפצלה מן נכ̇אלתה. מנפצו אלד̇י ינפצ̇ה באלקצ̇יב. והמיסך אלד̇י ימד אלקיאם והו אלתסדייה̈. ובתי נירין הי אכ̇יאט תתעלק בעצ̇הא מן[1]) בעצ̇ והי צ̇רב מן אלנסיג ובהא ינסג אלח̇יאך ואסמה אלניר והו משהור אלאסם ואלעין ענד אלחאכה̈. והמולחו אלד̇י ימלח אלגלד. והמעבדו אלד̇י ידבגה. והמוחקו אלד̇י יגׄרד[2]) אלובר ענה. והמחתכו אלד̇י יפצל אלגלד. וסותר אלד̇י יהדם. והמכה בפטיש אלצ̇ארב באלמטרקה̈ ולו פי וקת תמאם אלעמל כמא יפעל אלצ̇ארבון באלמטארק פאנהם יצ̇רבון צ̇רבאת כ̇פיפה̈ גדא[3]) לתסוייה̈ סטח אלאניה̈ ותמליסה יסמונה[4]) אלתטריק ולד̇אלך כל אתקאן עמל ואתמאמה מת̇ל אלדלך ואלסקאלה̈ ואלתזיינאת כלהא הי תולדת מכה בפטיש והו קולהם כל מידי דאית ביה גמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש. והד̇ה אלאבות

מעמר הוא הגודש העמרים הקצורים אחת על אחת ועמיר שם האגודה מן החטה והשעורה וזולתם מכל מה שיקצרו בני אדם. בורר הוא מי שמנקה ובורר האבנים [והצרורות] ודומיהם מן הזרע. מרקד הוא המנפה את הקמח להפרישו ממורסנו. מנפצו[5]) חובטו בשבט. והמסיך הוא [הסמיך][6]) את השְתִי והיא ההַסָּכה [נגזר מן המַסֵכָה הַנְסוּכָה[7])]. ובתי נירין הן חוטין תלויין קצתם בקצתם והוא מין מן האריגה ובהם יארוג האורג ושם הנירין וַעצמ[וּתָ]ם מפורסם אצל האורגים. והמולחו ר"ל המולח העור. והמעבדו הנותנו בעבוד. והמוחקו הגורר השער ממנו. והמחתכו מי שיחתוך העור. וסותר כמו הורס. והמכה בפטיש פטיש כלי שמשתמשין בו הצורפים ואומני ברזל ונחשת [והוא ידוע וכפטיש יפוצץ סלע[8])] ומכה בפטיש אפילו בשעת גמר מלאכה כאשר עושין המכין בפטישין כי מנהגם להכות הכאות [קלות בסוף[9])] [על עצם הסדין][10]) (בשעת ההכאה)[11]) [להחליק פני הכלי ואת הלטישה הם קורין שפשוף[9])] ולפיכך כל תקון מלאכה

[1]) Ba מע. [2]) Be גרר. [3]) fehlt in Ba. [4]) Ba ויסמונה. [5]) ms. מנפצו בשבט כמו חובטו [6]) ms. המוסך. [7]) Jes. 25, 7. [8]) Jerem. 23, 29 [9]) n. d. Ar. [10]) erklärend. [11]) zu streichen.

אנמא קאל (אללה)[1]) כלל גדול לכון עונש שבת חמור משאר עונשין לאנה בסקילה וקו׳ כל השוכח עיקר שבת יריד בה ולו כאנת לה ידיעה מן קבל דׄאלך ולפטׄה שוכח תדל עלי דׄאלך והו אן ינסי אן אללה שרע בני אסראיל באיסור מלאכה בשבת והו אן[2]) יתחקק אן הדׄא אליום אלדׄי יעמל פיה אלמלאכה סבת פלדׄאלך לא ילזמה גׄיר קרבן אחד[3]) לאן ליס ענדה גׄיר שגגה אחת פי אצל אלשריעה אמא אדׄא ערף אן אללה חרם אלצנאעה פי אלסבת וטׄן אן ליס הדׄא אליום סבת פילזמה קרבן אחד על כל שבת ושבת לאן שגגה הי לאלנהאר כלה אמא אדׄא ערף אן אליום סבת ואן אלצנאעה פיה חראם לכן לם יעלם הל הדׄה מלאכה ותחרם או לא בל טׄן אנהא ליסת מלאכה או[4]) יעלם אנהא מלאכה ולא יעלם אנהא בכרת בל טׄנהא במלקות פהו חייב קרבן על כל מלאכה ומלאכה לאן שגגה פי כל מלאכה וקולה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת הו אן יעמל בשגגה מלאכות כתׄירה כלהא אנואע אב אחד מתׄל אן יקצור ויבצור וימסיק בהעלם[5]) אחד וכדׄאלך אן עמל בשגגה אב מן אבות מלאכות מע נתאיגה אלתי תתסמׄי תולדות אינו חייב אלא חטאת אחת מתׄלא אקול אן יטחן אלקמח בשגגה אלדׄי הו אב מן אבות מלאכות תׄם ינשר עוד ליגמע נשארתה ויברד סביכה ליאכׄד בראדתהא והדׄא כלה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת לאן הדׄא אלנשר והדׄה אלבראדה תולדות טוחן:

מפני זה אמר כלל גדול מפני היות עונש שבת חמור משאר עונשים לפי שהוא בסקילה ואמרם כל השוכח עיקר שבת רצונו לומר ואפילו היתה לו ידיעה קודם לכן ומלת שוכח תורה ע״ז והוא שישכח כי השם יתעלה צוה לבני ישראל באסור מלאכה בשבת והוא מאמין כי זה היום שהוא עושה בו מלאכה הוא שבת ולפיכך אינו חייב אלא קרבן אחד לפי שאין לו אלא שגגה אחת בעיקר התורה אבל אם ידע כי השם יתברך אסר המלכה בשבת והוא חושב כי זה היום אינו שבת חייב קרבן אחד על כל שבת ושבת כי שגגה [אחת] היא ליום כולו אבל כשידע כי היום שבת והמלאכה בו אסורה אבל אינו יודע אם זו שהוא עושה היא מלאכה ותאסר או לאו אבל חשב שהיא אינה מלאכה [או ידע שהיא מלאכה] ואינו יודע שהיא בכרת אלא שחשב שהיא במלקות הרי [הוא] חייב קרבן על כל מלאכה ומלאכה כי שגגה היא בכל מלאכה. ואמרו מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת הוא שיעשה בשגגה [מלאכות הרבה שהן כולן מיני אב אחד כגון שיקצור ויבצור וימסוק בהעלם אחד וכן אם עשה בשגגה][6]) אב מאבות מלאכות עם תולדותיו [הנקראות תולדות] אינו חייב אלא חטאת אחת ודרך משל אומר כי הטוחן חטים בשגגה שהוא אב מאבות מלאכות ואחר כך ינסר[7]) ע״ך במשור לקבל הנסורת שלו [וישוף מטיל [של מתכת] לקבל פתילותיו][8]) וכל זה בהעלם אחד אינו חייב אלא אחת כי זאת הנסורת [ואלה הפתילות][9]) תולדות טוחן הן:

---

1) zu streichen; hier irrtümlich veranlasst durch die Phrase قال الله
2) in Ba. 3) Ba ואחד. 4) Ba או לם יעלם אנהא בכרת בל. 5) Be בעלם. 6) n. d. Ar. ergänzt. 7) ms. ישור. 8) ms. ויטחון חתיכה של מתכת לקחת טחינתה. 9) ms. וזאת הטחינה.

פאנצר תולדת אי״ אב הו ולא יכתלט עליך אלשגל אלדי הו מתאל אב מן אלאבות מע אלתולדה כמי ביינת לך. וקולה המולחו והמעבדו ליסתא בצנאעתין לאן תמליח אלגלד הו[1] נוע מן אנואע אלדבאג ואנמא דכרה ליעלמך אן אלתמליח דבאג ויתם עדר אלתסע ותלאתין באלתסטיר לאנה מן אבות מלאכות ואגפל אלחנא תקיידה ענד אלתדוין אד געלה מן אסבאב הכותב. וקולה ארבעים חסר אחת תם עדדהא ליסמענא[2] אן מן עמלהא כלהא פי סהו מתצל חייב על כל אחת ואחת ובשרט אן יכון אלסהו פי אלמלאכות כמי ביינא פי[3] אול אלפרק פכאנה קאל אן הדה אלמלאכות השוגג בהן כולם בעלם אחד יביא ארבעים חטאת חסר אחת. וקו׳ בעד עדדהא אלו אבות מלאכות תכציץ אנה לא ילזמה שתי חטאות [0] אלא אדא עמל[4] אתנתין מן הדה אלמעדודה אמא אדא עשה אב ותולדתו אינו חייב אלא אחת וכדאלך אדא עשה תולדות הרבה לכנהא כלהא תולדות אב אחד אינו חייב אלא אחת מתאל כמא קאל פי אול אלפרק העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא חטאת אחת ותכרירה ארבעים חסר אחת לידפע קול ר׳ יהודה אלדי יעדד שובט ומדקדק מן אבות מלאכות. ושובט הו אלדי יצרב באלקצבה עלי אלקיאם חין ימד פי אלמנאול לתפתרק אלכיאט. ומדקדק אלדי יפרק אלכיאט בידה פי חאל אלנסג[5] ואלחכמים יקולון אן הדה אלאשגאל ומה שאבההא הי[6] כלהא תולדת מיסך ואורג[7] כמי ביינא

קבוץ החלקים הנפרדים ודבוקם והכנסת קצתם בקצתם. וענין העבוד חזוק הדברים הרפים כדי שלא יפסדו במהרה והבן זה הענין ושמרהו וזכור אותו תמיד כשתראה מלאכה מן המלאכות ותעיין תולדת איזה אב היא ולא יתערב עליך המעשה שהוא אב מן האבות עם התולדה כאשר בארתי לך. ואמרם המולחו והמעבדו אינן שתי מלאכות כי מליחת העור הוא מין ממיני העבוד וזכר אותו ללמדך כי המליחה עבוד והשלים מנין התשעה ושלשים במלאכות השרטוט [לפי שהוא מן אבות מלאכות][8] ופשע התנא בזכירתה בשעת הרשימה[9] ושם אותה מעניני הכותב. ואמרם ארבעים חסר אחת ואחר כן מנאם להשמיענו כי מי שעשה אותם כולן בשגגה אחת בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת ובתנאי שתהיה השגגה במלאכה כמו שבארנו בתחילת הפרק וכאילו אמר כי אלו המלאכות השוגג בהן כולן בהעלם אחד יביא ארבעים חטאות חסר אחת ואמרו אחר שמנאם אלו אבות מלאכות לפרש שאינו חייב (ב)שתי חטאות אלא על שתים מאלו המנויות אבל כשעשה אב ותולדתו אינו חייב אלא אחת וכמו כן כשעשה תולדות הרבה שהן כולן תולדות אב אחד אינו חייב אלא (חטאת) אחת [כמו שאמר בתחילת הפרק העושה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת אינו חייב אלא חטאת אחת][10] ומה שאמר וכפל ארבעים חסר אחת לדחות דברי רבי יהודה שהוא מונה שובט ומדקדק מאבות מלאכות. ושובט הוא המכה בשבט או בקנה על השתי כשימשך על מנוד

[1] Ba .הו עיבודו והוא [2] Ba .מענא [3] in Ba. [4] Be .סוי עלי [5] Ba .אלנסיג
[6] nicht in Ba. [7] mss. .המכה בפטיש [8] n. d. Ar. ergänzt. [9] ms. .הכתיבה
[10] n. d. Ar. ergänzt.

כלהא אנמא הי מתאלאת ודאלך אן קו' קוצר הו מן אבות מלאכות וכדאלך אן[1]) כל מן יקטע נבאת מתצל באלארץ אדא כאן גרצא בדאלך אלשי אלדי יקטע מתל אן[2]) יגמע תינא או יקטף ענבא או ינפץ זיתון פכל ואחדה מן הדה אלצנאיע לא תקול[3]) פיהא אנהא תולדת קוצר בל הי קוצר נפסה כמאלא תקול פי מן דבח כבש או תיר אנה תולדת השוחט או פי מן טבך טעאמא מן אלאטעמה[4]) אנה תולדת האופה בל הו האופה נפסה והדא הו אלדי יקאל פיה מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת ואנמא אלתולדה אן תאכד מעני תלך אלצנאעה אלמעדודה פי אלאבות פי נפסך פחית מא וגדת דאלך אלמעני פהו תולדה לדאלך אלאצל מתאל דאלך קולנא אן טוחן מן אבות מלאכות ומעני טוחן אנמא הו תדקיק אלגז אלכביר ורדה אגזא צגירה פלדאלך תקטיע אלכצר פי אלסכת או נשר עוד לגמע נשארתה או ברד סביכה לאכד בראדתהא או תפציל אלחטב לאלחרק כל דאלך תולדת טוחן וכדאלך מעני אלטבך אנמא הו ארכא אלאגראם אלצלבה פלדאלך כל מן יסבך שיא מן אלמסבוכאת או יחמיהא פהי תולדת אופה ועלי אנה לא יוקד נאר ולא ילהבהא בל ילקי תלך אלסביכה פי נאר מתקדה חתי תחמא ועלי הדי פקס פי גמיעהא לאן מעני אלחיאכה צם אלאגראם אלמפתרקה ואתצאל בעצהא בבעץ באלתדאכל. ומעני אלדבאג שד אלגרם אלרכו חתי לא יסרע אליה אלפסאד פחצל הדא אלמעני ואעתברה דאימא אדאמא ראית שגלא מן אלאשגאל

והשלמתה כמו המירוט והחכוך ומיני חיפוי הם כולם תולדות מכה בפטיש והוא אמרם כל מידי דאית ביה גמר מלאכה חייב משום מכה בפטיש. ואלו האבות כולם הם דמיונות [כלומר דברים דומים זה לזה] והוא כי אמרם קוצר הוא מאבות מלאכות וכמו כן כל התולש צמח מחובר לארץ כשכוונתו [על][5]) אותו דבר שתולש כמו שאורה תאנים או בוצר ענבים או חובט זיתים וכל אחת מאלו המלאכות לא נאמר בהם שהן תולדות קוצר אבל הוא קוצר ממש כאשר לא נאמר במי ששחט כבש או שיר שהוא תולדת השוחט או במי שבשל תבשיל מן התבשילין שהוא תולדת האופה אבל הוא אופה עצמו [וזהו מה שנאמר בו מלאכות הרבה מעין מלאכה אחת][6]) אבל התולדה [היא] שתקח [מושג][7]) אותה המלאכה המנויה באבות בלבד ובאיזה מקום שתמצא אותו ה[מושג][7]) הוא תולדה לאותו האב. המשל על זה אמרנו כי הטוחן הוא מאבות מלאכות וענין הטחינה הוא כתיתת החלק הגדול ועשייתו חלקים קטנים ולפיכך חתוך הירקות בשבת או נסירת עץ לקבל הנסורת שלו או[8]) שפיית מטיל[9]) [מתכת] לקבל[10]) פתילותיו או כריתת עצים לשריפה כל זה תולדות טוחן וכמו כן ענין הבשול הוא רכוך[11]) העצמים הקשים ולפיכך כל מי שיתיך דבר מן המתכות או יחם אותם הוא תולדות אופה אע"פ שאינו מדליק אש ואינו מבעיר אותה אלא שנותן המתכת[12]) באש בוער עד שתתחמם ועל זה הדרך [תקיש בכולם][13]) כי ענין האריגה

---

1) in Ba. 2) Be מן. 3) Ba יקול. 4) Ba טעמה. 5) ms. באותו wie Arab. 6) n. d. Ar. 7) ms. ענין. wörtl. übers. von معنى 8) ms. או טחינת. 9) ms. חתיכת. 10) ms. לקחת טחינתו. 11) ms. רפיון. 12) ms. ההתכה. 13) ms. תקח הסברא.

עצה הו תבן אלקטאני̇ כאלפול[1] ואלחמץ ואלתרמס ונחוהא מן אלחבוב קליפיהן קשרהא גרעיניהן נוייתהא עוקציהן אטראפהא מת̇ל אלאטראף אלתי[2] פי חבוב אלתין ואלענב ואלכ̇וך ואלאתרג וגיר הא וסובין נכ̇אלתהא ומורסנן אלנכ̇אלה̈ אלג̇ליט̇ה̈ אלתי תכ̇רג פי אול אלגרבלה̈ פלמא קאל אן אלאוכלין כלהא תנצ̇אף בעצ̇הא אלי בעץ̇ ומקדארהא לחוצאת שבת כגרוגרת והי חבה̈ תין מתוסטה̈ ומן אלמאכולאת מא לה קשר ומנהא מא לה נוייה̈ ואטראף ונכ̇אלה̈ אעלמך אן לא ינחסב שי מן הד̇ה מע אלטעם ואנמא יקדר כגרוגרת מן אללב̇ אלצאפי מן הד̇ה אלאת̇פאל כלהא וקאל ר' יהודה אן אלעדם וחדה יקדר באלקשר אלרקיק אלד̇י עליה לאנה יטבך̇ צחיח בקשרה ויוכל וכד̇אלך יעתקד פי אלפול אלאכ̇צ̇ר לכונה איצ̇א יוכל בקשרה אלד̇י ילי אלטעם ואין הלכה כר' יהודה:

עצה הוא תבן הקטנית כגון הפול והאפונים והתורמסין ודומיהן מן הזרעים קליפיהן קליפתם העליונה [הדומה לעור הבהמה] גרעיניהן הם הגרעינין הקשין שהן בתוך הפרי עוקצין הן אותן העוקצין שהפרי תלוי בהן באילן כגון עוקצי התאנים והענבים והאפרסקים והאתרוגים וזולתם וסובין הוא הסובין שלהן [והוא הקמח הבינוני] ומורסן שלהן והיא הקליפה העליונה העבה היוצאה בנפה תחלה וכאשר אמר כי האוכלים כלן מצטרפין קצתם אל קצתם ושיעורם להוצאת שבת כגרוגרת והיא תאנה אחת בינונית ומן המאכלים מהן שיש להן קליפה ומהן שיש להן גרעינין ועוקצין וסובין והודעתיך כי לא יחשב דבר מאלו הדברים עם האוכל ומה שמשערין כגרוגרת הוא מן האוכל (הברור) המבורר מכל מיני אלו הפסולת כולם ואמר ר' יהודה כי העדשים בלבד משערין אותן בקליפה הדקה שעליהם לפי שהוא מתבשל שלם בקליפתו ויאכל עמו וכמו כן סברתו בפולין הרוטבים לפי שהוא נאכל בקליפתו הסמוך אל האוכל ואין הלכה כר' יהודה:

---

1) Ba מת̇ל אלפול. 2) Ba אלד̇י.

פי מא תקדם וגמיע הדֹה אלאבות אלתי[1]) עדֿ אנמא תֿסמֿאתֿ אבות בתצרֿפהא פי מעשה משכן אלדֹי אטֿלק אללה עליה אסםֿ מלאכה ומא יתעלק בואחד מנהא יתסמי תולדה עלי מא פצלנא:

האורגים כדי להפריד החוטין. ומדקדק הוא המפריד החוטין בידו בשעת האריגה וחכמים אומרים כי אלו המלאכות ודומיהם הם כולם תולדות מיסך ואורג כאשר בארנו קודם לכן וכל אלו האבות שמנה מפני זה קראם אבות כמו שהיה שימושן במעשה המשכן [שיחס להם ה׳ שם מלאכה][2]) וכל דבר שנתלה (או הדומה) באחת מהן יקרא תולדה כמו שחלקנו:

ג. ועוד כלל אחר אמרו כל הכשר להצניע ומצניעין כמוהו הוציאו בשבת חייב עליו חטאת וכל שאינו כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו הוציאו בשבת אינו חייב אלא למצניעו:

כשר להצניע יצלח לאלאחתכאר ולא יפסד אדֹא בקי ומצניעין כמוהו אן ידֹ׳ מן שאן אלנאס אחתכארה לאן תֿםֿ אשיא לו רֿפעת בקית ולם תפסד לכן לא יחתכרהא אחד ולא ירפעהא לכתֿרתהא פי דֹאלך אלמוצֿע והגֿאנתהא פיה פאדֿא גמעת הדֹין אלשיאין פכל מן אכֿרג מן תלך אלבצֿאעה בשבת אלשיעור אלדֹי סיבין פהו חייב ואן כאן דֹאלך אלאמר עדם אלשיאין גמיעא אנה לא יצלח לאלאדֿכֿאר ולא ידֿכֿרה אלנאס כל שאדֿ שדֿ ואדֿכֿרה פדֹאלך אלדֹי אדֿכֿרה פקט הו אלדֹי יכון חייב על הוצאתו וסאיר אלנאס פטור:

כשר להצניעו כלומר ראוי להצניעו ולשמרו [ויש בו תועלת] ולא יפסד כשישאר ומצניעין כמוהו ר״ל כי מנהג בני אדם להצניען כי יש דברים אילו היו מצניעין אותן היו [נשארין][3]) ולא היו נפסדין אבל אין מצניעין אותן אין משמרים אותן מרוב מציאותם באותו המקום ופחיתותן שם וכאשר יכלול זה הדבר אלו השני ענינין כל מי שהוציא מאותן (הדברים ו)הסחורות בשבת השעור שנחבאר חייב ואם אותו הדבר חסר אלו שני התנאים[4]) [ביחד] שלא יהי׳ ראוי להצניעו ושאין מצניעין אותו בני אדם ובא זה והצניעו אותו שהצניעו בלבד הוא חייב על הוצאתו ושאר בני אדם פטורין:

ד. המוציא תבן כמלוא פי פרה עצה כמלוא פי גמל עמיר כמלוא פי טלה עשבים כמלוא פי גדי עלי שום ועלי בצלים לחים כגרוגרת ויבשים כמלוא פי גדי ואין מצטרפים זה עם זה מפני שלא שוו בשיעוריהן המוציא אוכלים כגרוגרת חייב ומצטרפים זה עם זה מפני ששוו בשיעוריהן חוץ מקליפיהן וגרעיניהן ועוקציהן וסובין ומורסנן ר׳ יהודה אומר חוץ מקליפי עדשים המתבשלות עמהן:

---

1) Ba אלדֹי. 2) n. d. Ar.; ms. שוכר אותן הכתוב בשם המלאכה. 3) ms. נשמרין. 4) ms. דברים wie Arab.

UNIVERSITY OF CHICAG
48 423 365

